

บันทึกการประชุม
คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ
ครั้งที่ ๖๒
วันพุธ ที่ ๑๓ มกราคม ๒๕๕๙
ณ โรงแรมเลควิว รีสอร์ท แอนด์ กอล์ฟคลับ ชะอำ จังหวัดเพชรบุรี

กรรมการผู้มาประชุม คือ

๑. นายมีชัย ฤชุพันธุ์	ประธานกรรมการ
๒. นายสุพจน์ ไข่มุกด์	รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง
๓. นายอภิชาต สุขัคคานนท์	รองประธานกรรมการ คนที่สอง
๔. นายอมร วาณิชวิวัฒน์	โฆษกกรรมการ
๕. นายวรชิต สิงหเสนี	โฆษกกรรมการ
๖. นายชาติชาย ณ เชียงใหม่	โฆษกกรรมการ
๗. นางกิริณา สุมาวงศ์	กรรมการ
๘. นางจุรี วิจิตรวาทการ	กรรมการ
๙. นายนิติพันธุ์ เชื้อบุญชัย	กรรมการ
๑๐. นายเอียรชัย ณ นคร	กรรมการ
๑๑. พลเอก นิวัติ ศรีเพ็ญ	กรรมการ
๑๒. นายประพันธ์ นัยโกวิท	กรรมการ
๑๓. นายภัทร คำพิทักษ์	กรรมการ
๑๔. นายภูมรัตน์ ทักษาดิพงษ์	กรรมการ
๑๕. พลตรี วีระ โรจนนาค	กรรมการ
๑๖. นายศุภชัย ยาวะประภาษ	กรรมการ
๑๗. นายอัษฎพร จารุจินดา	กรรมการ
๑๘. พลเอก อัฐพร เจริญพานิช	กรรมการ
๑๙. นายปกรณ์ นิลประพันธ์	เลขานุการกรรมการ คนที่หนึ่ง
๒๐. นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง	เลขานุการกรรมการ คนที่สอง

กรรมการผู้ไม่มาประชุม คือ

นายอุดม รัฐอมฤต	(ลาการประชุม)
-----------------	---------------

ผู้เข้าร่วมประชุม คือ

ผู้ช่วยเลขานุการในคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

๑. นายจินตพันธุ์ ทังสุบุตร

นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการพิเศษ

๒. นายวราห์ เห่งพุ่ม

นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

๑. นายนาถ ดวงวิชัย

ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานประธานรัฐสภา

๒. ว่าที่เรือตรี ยุทธนา สำเภาเงิน

ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานคณะกรรมการการปกครอง

ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

๑. นางกาญจนารัตน์ ลีวิโรจน์

๒. นายเชษฐ์ โทณะวนิก

๓. ศาสตราจารย์สมคิด เลิศไพฑูรย์

๔. รองศาสตราจารย์วุฒิสาร ตันไชย

ผู้ชำนาญการประจำตัวกรรมการ

นางสุภัทรา เชื้อรอด

เริ่มประชุมเวลา ๐๙.๑๕ นาฬิกา

เมื่อกรรมการมาครบองค์ประชุมแล้ว ประธานกรรมการได้กล่าวเปิดประชุมและดำเนินการประชุมตามระเบียบวาระการประชุม สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

ระเบียบวาระที่ ๑ เรื่องที่ประธานแจ้งต่อที่ประชุม
ไม่มี

ระเบียบวาระที่ ๒ รับรองบันทึกการประชุม

- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๑๐ วันจันทร์ ที่ ๑๙ ตุลาคม ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๑๑ วันอังคาร ที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๑๒ วันพุธ ที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๑๓ วันพฤหัสบดี ที่ ๒๒ ตุลาคม ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๑๔ วันจันทร์ ที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๑๕ วันอังคาร ที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๑๖ วันพุธ ที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๑๗ วันพฤหัสบดี ที่ ๒๙ ตุลาคม ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๑๘ วันศุกร์ ที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๑๙ วันจันทร์ ที่ ๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๒๐ วันอังคาร ที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๘

- [illegible]

- วันที่การประชุม ครั้งที่ ๕๘ วันพฤหัสบดี ที่ ๗ มกราคม ๒๕๕๙
- วันที่การประชุม ครั้งที่ ๕๙ วันศุกร์ ที่ ๘ มกราคม ๒๕๕๙
- วันที่การประชุม ครั้งที่ ๖๐ วันจันทร์ ที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๕๙
- วันที่การประชุม ครั้งที่ ๖๑ วันอังคาร ที่ ๑๒ มกราคม ๒๕๕๙

อยู่ระหว่างการตรวจทานของนายปกรณ์ นิลประพันธ์ เลขานุการกรรมการ คนที่หนึ่ง

ระเบียบวาระที่ ๓ เรื่องพิจารณา

พิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช

ก่อนเข้าสู่การพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช (รายมาตรา) ที่ประชุมได้ทบทวนร่างมาตรา ๓๕ วรรคสาม ซึ่งมีการพิจารณาเมื่อคราวประชุมคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๖๐ วันจันทร์ที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๕๙ โดยประธานกรรมการเสนอให้ตัดคำว่า “การประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน” ในร่างมาตรา ๓๕ วรรคสามออก เนื่องจากเป็นข้อความที่นำมาจากรัฐธรรมนูญ ๒๕๑๗ โดยความดังกล่าวปรากฏในรัฐธรรมนูญ ๒๕๑๗ เพียงฉบับเดียว

มติที่ประชุม

“มาตรา ๓๕ ผู้บุคคลซึ่งประกอบอาชีพสื่อมวลชนย่อมมีเสรีภาพในการเสนอข่าวสารหรือการแสดงความคิดเห็นตามจรรยาบรรณแห่งการประกอบอาชีพ

การสั่งปิดกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนอื่นเพื่อลิดรอนเสรีภาพตามวรรคหนึ่ง จะกระทำมิได้

การให้นำข่าวสารหรือข้อความใด ๆ ที่ผู้ประกอบอาชีพสื่อมวลชนจัดทำขึ้นไปให้เจ้าหน้าที่ตรวจก่อนนำไปโฆษณาในหนังสือพิมพ์หรือสื่อใด ๆ จะกระทำมิได้ เว้นแต่ในกรณีที่มีการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน ฉุกเฉินหรือประกาศใช้กฎอัยการศึก หรือในระหว่างที่ประเทศอยู่ในภาวะสงครามหรือการรบ

เจ้าของกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนอื่นต้องเป็นบุคคลสัญชาติไทย และไม่เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ

การให้เงินหรือทรัพย์สินอื่นเพื่ออุดหนุนกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนอื่นของเอกชน รัฐจะกระทำมิได้ หน่วยงานของรัฐที่ใช้จ่ายเงินหรือทรัพย์สินให้สื่อมวลชน ไม่ว่าเพื่อประโยชน์ในการโฆษณาประชาสัมพันธ์ หรือเพื่อการอื่นใดในทำนองเดียวกัน ต้องเปิดเผยรายละเอียดให้คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินทราบตามระยะเวลาที่คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินกำหนด และให้คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินประกาศให้ประชาชนทราบด้วย

เจ้าหน้าที่ของรัฐที่ซึ่งปฏิบัติหน้าที่สื่อมวลชนย่อมมีเสรีภาพตามวรรคหนึ่ง แต่ต้องปฏิบัติหน้าที่ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และภารกิจของหน่วยงานที่ตนสังกัดอยู่”

จากนั้น ที่ประชุมพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช (ต่อจากการประชุมครั้งที่แล้ว) โดยเริ่มตั้งแต่หมวด ๗ รัฐสภา เป็นต้นไป

หมวด ๗ รัฐสภา

“หมวด ๗

รัฐสภา”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบชื่อหมวด ๗ รัฐสภา โดยไม่มีการแก้ไข

ส่วนที่ ๑ บททั่วไป

“ส่วนที่๑

บททั่วไป”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบชื่อส่วนที่ ๑ บททั่วไป โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๗๙

“มาตรา ๗๙ รัฐสภาประกอบด้วยสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา

รัฐสภาจะประชุมร่วมกันหรือแยกกัน ย่อมเป็นไปตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้
บุคคลจะเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาในขณะเดียวกันมิได้ ”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๕๐ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๘๐

“มาตรา ๘๐ ประธานสภาผู้แทนราษฎรเป็นประธานรัฐสภา ประธานวุฒิสภาเป็นรองประธาน
รัฐสภา

ในกรณีที่ไม่มีประธานสภาผู้แทนราษฎร หรือประธานสภาผู้แทนราษฎรไม่อยู่หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ประธานรัฐสภาได้ ให้ประธานวุฒิสภำทำหน้าที่ประธานรัฐสภาแทน

ในระหว่างที่สภาผู้แทนราษฎรสิ้นอายุหรือถูกยุบ และไม่มีประธานวุฒิสภา ให้รองประธานวุฒิสภาทำหน้าที่ประธานรัฐสภา ถ้าไม่มีรองประธานวุฒิสภา ให้สมาชิกวุฒิสภาซึ่งมีอายุมากที่สุดขณะนั้นทำหน้าที่ประธานรัฐสภา

ประธานรัฐสภามีหน้าที่และอำนาจตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ และดำเนินการของรัฐสภา
ในกรณีประชุมร่วมกันให้เป็นไปตามข้อบังคับ

ประธานรัฐสภาและผู้ที่ทำหน้าที่แทนประธานรัฐสภาต้องวางตนเป็นกลางในการปฏิบัติหน้าที่

รองประธานรัฐสภามีหน้าที่และอำนาจตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ และตามที่ประธานรัฐสภา

มอบหมาย”

ประเด็นการพิจารณา

ประธานกรรมการกล่าวว่า รัฐธรรมนูญโดยทั่วไปจะใช้คำว่า “อำนาจและหน้าที่” แต่ใน
ร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้จะใช้คำว่า “หน้าที่และอำนาจ” เพื่อแสดงให้เห็นว่าจะต้องมีหน้าที่ก่อนจึงจะใช้
อำนาจได้

ที่ประชุมสอบถามและแสดงความเห็น ดังนี้

- ในวรรคสาม ถ้าไม่มีรองประธานวุฒิสภา ควรกำหนดให้สมาชิกวุฒิสภาซึ่งมีอายุมากที่สุดทำหน้าที่ประธานการประชุม เพื่อให้มีการเลือกประธานวุฒิสภาจะเหมาะสมมากกว่าหรือไม่

- ความในวรรคสาม ความว่า “ถ้าไม่มีรองประธานวุฒิสภา ให้สมาชิกวุฒิสภาซึ่งมีอายุมากที่สุดในขณะที่นั้นทำหน้าที่ประธานรัฐสภา” เป็นเพียงธรรมเนียมในการเป็นประธานครั้งแรก เพื่อให้การประชุมสามารถดำเนินการต่อไปได้

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมความในวรรคสาม เป็นดังนี้ “ในระหว่างที่สภาผู้แทนราษฎร สิ้นอายุหรือยุบสภา ประธานวุฒิสภาต้องทำหน้าที่ประธานรัฐสภาตามวรรคสอง แต่ แต่ไม่มีประธานวุฒิสภา ให้รองประธานวุฒิสภาทำหน้าที่ประธานรัฐสภา ถ้าไม่มีรองประธานวุฒิสภา ให้สมาชิกวุฒิสภาซึ่งมีอายุมากที่สุดในขณะที่นั้นทำหน้าที่ประธานรัฐสภา และให้ดำเนินการเลือกประธานวุฒิสภาโดยเร็ว”

- มีการแสดงความคิดเห็นว่า ความในวรรคห้า ความว่า “ประธานรัฐสภาและผู้ทำหน้าที่แทนประธานรัฐสภาต้องวางตนเป็นกลางในการปฏิบัติหน้าที่” ควรระบุความเพิ่มเติมโดยห้ามมิให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรและรองประธานสภาผู้แทนราษฎรมาจากพรรคการเมืองเดียวกัน

ประธานกรรมการกล่าวว่า หากให้รองประธานสภาผู้แทนราษฎรมาจากพรรคการเมืองฝ่ายค้าน จะทำให้เกิดปัญหาขึ้นได้จึงไม่ควรบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ส่วนกรณีประธานรัฐสภาและผู้ทำหน้าที่แทนประธานรัฐสภายางตนไม่เป็นกลางในการปฏิบัติหน้าที่อาจให้ศาลรัฐธรรมนูญเป็นผู้วินิจฉัยชี้ขาด

- มีการแสดงความคิดเห็นว่า ในประเทศอังกฤษประธานรัฐสภาจะไม่เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองทุกกรณี ดังนั้น ในร่างรัฐธรรมนูญควรบัญญัติหลักการห้ามมิให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรและรองประธานสภาผู้แทนราษฎรเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองทุกกรณี

ประธานกรรมการกล่าวว่า ธรรมเนียมปฏิบัติให้อดีตผู้ดำรงตำแหน่งประธานสภาผู้แทนราษฎรและรองประธานสภาผู้แทนราษฎรจะไม่เข้าไปมีส่วนร่วมการดำเนินกิจกรรมของพรรคการเมือง

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๘๐ เป็นดังนี้

“มาตรา ๘๐ ประธานสภาผู้แทนราษฎรเป็นประธานรัฐสภา ประธานวุฒิสภาเป็นรองประธานรัฐสภา

ในกรณีที่ไม่มีประธานสภาผู้แทนราษฎร หรือประธานสภาผู้แทนราษฎรไม่อยู่หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ประธานรัฐสภาได้ ให้ประธานวุฒิสภาทำหน้าที่ประธานรัฐสภาแทน

ในระหว่างที่สภาผู้แทนราษฎร สิ้นอายุหรือยุบสภา ประธานวุฒิสภาต้องทำหน้าที่ประธานรัฐสภาตามวรรคสอง แต่ แต่ไม่มีประธานวุฒิสภา ให้รองประธานวุฒิสภาทำหน้าที่ประธานรัฐสภา ถ้าไม่มีรองประธานวุฒิสภา ให้สมาชิกวุฒิสภาซึ่งมีอายุมากที่สุดในขณะที่นั้นทำหน้าที่ประธานรัฐสภา และให้ดำเนินการเลือกประธานวุฒิสภาโดยเร็ว

ประธานรัฐสภามีหน้าที่และอำนาจตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ และดำเนินการของรัฐบาลในกรณีประชุมร่วมกันให้เป็นไปตามข้อบังคับ

ประธานรัฐสภาและผู้ทำหน้าที่แทนประธานรัฐสภาต้องวางตนเป็นกลางในการปฏิบัติหน้าที่

รองประธานรัฐสภามีหน้าที่และอำนาจตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ และตามที่ประธานรัฐสภามอบหมาย”

มาตรา ๘๑

“มาตรา ๘๑ ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญและร่างพระราชบัญญัติจะตราขึ้นเป็นกฎหมายได้ก็แต่โดยคำแนะนำและยินยอมของรัฐสภา

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญและร่างพระราชบัญญัติที่ได้รับความเห็นชอบของรัฐสภาแล้ว ให้นายกรัฐมนตรีนำขึ้นทูลเกล้าฯ ถวาย ไม่ก่อนห้าวันและไม่เกินสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภาเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธย และเมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับเป็นกฎหมายได้”

ประเด็นการพิจารณา

ประธานกรรมการกล่าวว่า บทบัญญัติของร่างมาตรา ๘๑ บัญญัติแตกต่างจากรัฐธรรมนูญฉบับก่อนๆ โดยกำหนดให้รัฐสภารอไว้ห้าวัน เพื่อให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ และกำหนดระยะเวลาเร่งรัดให้นายกรัฐมนตรีต้องนำขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายภายใน ๓๐ วัน ดังนั้น เสนอแก้ไขร่างมาตรา ๘๑ วรรคสอง เป็นดังนี้ “ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญและร่างพระราชบัญญัติที่ได้รับความเห็นชอบของรัฐสภาแล้ว ให้นายกรัฐมนตรีนำขึ้นทูลเกล้าฯ ถวาย ไม่เกินสามสิบวัน นับแต่วันที่ได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภาเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธย และเมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับเป็นกฎหมายได้”

นายธนวัฒน์ สังข์ทอง เลขานุการกรรมการ คนที่สอง ชี้แจงว่า กรณีร่างพระราชบัญญัติผ่านความเห็นชอบของรัฐสภาแล้วให้รอไว้ห้าวันแล้วจึงให้นายกรัฐมนตรีนำขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายตามที่บัญญัติในร่างมาตรานี้เป็นหลักการเดียวกันกับหลักการที่บัญญัติในร่างมาตรา ๑๔๗ และร่างมาตรา ๑๔๘

ประธานกรรมการกล่าวว่า ควรบัญญัติกรอบระยะเวลาห้าวันไว้ในร่างมาตรา ๘๑

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๘๑ เป็นดังนี้

“มาตรา ๘๑ ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญและร่างพระราชบัญญัติจะตราขึ้นเป็นกฎหมายได้ก็แต่โดยคำแนะนำและยินยอมของรัฐสภา

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญและร่างพระราชบัญญัติที่ได้รับความเห็นชอบของรัฐสภาแล้ว ให้นายกรัฐมนตรีนำขึ้นทูลเกล้าฯ ถวาย ไม่เกินสามสิบวัน นับแต่วันที่ได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภาเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธย และเมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับเป็นกฎหมายได้”

มาตรา ๘๒

“มาตรา ๘๒ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา จำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภา มีสิทธิเข้าชื่อร้องต่อประธานแห่งสภาที่ตนเป็นสมาชิกว่าสมาชิกภาพของสมาชิกคนใดคนหนึ่งแห่งสภานั้นสิ้นสุดลงตามมาตรา ๑๐๒ (๓) (๔) (๕) (๖) (๗) (๘) (๙) (๑๐) (๑๑) (๑๒) หรือ (๑๓) หรือมาตรา ๑๑๒ (๓) (๔) (๕) (๖) (๗) (๘) หรือ (๙) แล้วแต่กรณี และให้ประธานแห่งสภาที่ได้รับคำร้องส่งคำร้องนั้นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยว่าสมาชิกภาพของสมาชิกผู้นั้นสิ้นสุดลงหรือไม่

เมื่อศาลรัฐธรรมนูญรับเรื่องไว้พิจารณา ให้ผู้ถูกร้องหยุดปฏิบัติหน้าที่จนกว่าศาลรัฐธรรมนูญจะมีคำวินิจฉัย และเมื่อศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยแล้ว ให้ศาลรัฐธรรมนูญแจ้งคำวินิจฉัยนั้นไปยังประธานแห่งสภาที่ได้รับคำร้องตามวรรคหนึ่ง ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าสมาชิกภาพของสมาชิกผู้ถูกร้องสิ้นสุดลง ให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่หยุดปฏิบัติหน้าที่ แต่ไม่กระทบกระเทือนกิจการที่ผู้นั้นได้กระทำไปก่อนหยุดปฏิบัติหน้าที่ และหากศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าสมาชิกภาพของสมาชิกผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงตามมาตรา ๑๐๒ (๓) (๔) (๕) (๖) (๗) (๘) (๙) (๑๐) (๑๑) (๑๒) หรือ (๑๓) หรือมาตรา ๑๑๒ (๓) (๔) (๕) (๖) (๗) (๘) หรือ (๙) ให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้นั้นเป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัย

ในกรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่าสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาคนใดคนหนึ่งมีเหตุสิ้นสุดลงตามวรรคหนึ่ง ให้ส่งเรื่องไปยังประธานแห่งสภาที่ผู้นั้นเป็นสมาชิก และให้ประธานแห่งสภานั้นส่งเรื่องไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง”

ประเด็นการพิจารณา

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขร่างมาตรา ๘๒ เป็นดังนี้

“มาตรา ๘๒ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา จำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภา มีสิทธิเข้าชื่อร้องต่อประธานแห่งสภาที่ตนเป็นสมาชิกว่าสมาชิกภาพของสมาชิกคนใดคนหนึ่งแห่งสภานั้นสิ้นสุดลงตามมาตรา ๑๐๒ (๓) (๔) (๕) (๖) (๗) (๘) (๙) (๑๐) (๑๑) (๑๒) หรือ (๑๓) หรือมาตรา ๑๑๒ (๓) (๔) (๕) (๖) (๗) (๘) หรือ (๙) แล้วแต่กรณี และให้ประธานแห่งสภาที่ได้รับคำร้องส่งคำร้องนั้นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยว่าสมาชิกภาพของสมาชิกผู้นั้นสิ้นสุดลงหรือไม่

เมื่อศาลรัฐธรรมนูญรับเรื่องไว้พิจารณา ให้ผู้ถูกร้องหยุดปฏิบัติหน้าที่จนกว่าศาลรัฐธรรมนูญจะมีคำวินิจฉัย และเมื่อศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยแล้ว ให้ศาลรัฐธรรมนูญแจ้งคำวินิจฉัยนั้นไปยังประธานแห่งสภาที่ได้รับคำร้องตามวรรคหนึ่ง ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าสมาชิกภาพของสมาชิกผู้ถูกร้องสิ้นสุดลง ให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่หยุดปฏิบัติหน้าที่ ~~แต่ไม่กระทบกระเทือนกิจการที่ผู้นั้นได้กระทำไปก่อนหยุดปฏิบัติหน้าที่~~ และหากศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าสมาชิกภาพของสมาชิกผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงตามมาตรา ๑๐๒ (๓) (๔) (๕) (๖) (๗) (๘) (๙) (๑๐) (๑๑) (๑๒) หรือ (๑๓) หรือ มาตรา ๑๑๒ (๓) (๔) (๕) (๖) (๗) (๘) หรือ (๙) ให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้นั้นเป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัย

ในกรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่าสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาคนใดคนหนึ่งมีเหตุสิ้นสุดลงตามวรรคหนึ่ง ให้ส่งเรื่องไปยังประธานแห่งสภาที่ผู้นั้นเป็นสมาชิก ~~และให้ประธานแห่งสภานั้นส่งเรื่องไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง~~”

ทั้งนี้ ประธานกรรมการมอบหมายให้ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการปรับปรุงเนื้อหาและตรวจสอบเลขมาตราและเลขอนุมาตราภายในของร่างมาตรา ๘๒ อีกครั้งหนึ่ง

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติให้ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการปรับปรุงเนื้อหาและตรวจสอบเลขมาตราและเลขอนุมาตราภายในของร่างมาตรา ๘๒ อีกครั้งหนึ่ง

ส่วนที่ ๒ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

“ส่วนที่ ๒

สภาผู้แทนราษฎร”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบข้อส่วนที่ ๒ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๘๓

“มาตรา ๘๓ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรประกอบด้วยสมาชิกจำนวนห้าร้อยคน ดังนี้

(๑) สมาชิกซึ่งมาจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งจำนวนสามร้อยห้าสิบคน

(๒) สมาชิกซึ่งมาจากบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองจำนวนหนึ่งร้อยห้าสิบคน

ในกรณีที่ตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรว่างลงไม่ว่าด้วยเหตุใด และยังไม่มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรขึ้นแทนตำแหน่งที่ว่าง ให้สภาผู้แทนราษฎรประกอบด้วยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเท่าที่มีอยู่

ในกรณีมีเหตุใด ๆ ทำให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อมีจำนวนไม่ถึงหนึ่งร้อยห้าสิบคน ให้สมาชิกแบบบัญชีรายชื่อประกอบด้วยสมาชิกเท่าที่มีอยู่”

ประเด็นการพิจารณา

-ไม่มี-

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๘๓ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๘๔

“มาตรา ๘๔ ในการเลือกตั้งทั่วไป ถ้ามีเหตุให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีจำนวนไม่ถึงห้าร้อยคน แต่ไม่น้อยกว่าสี่ร้อยเจ็ดสิบห้าคน ให้ถือว่าสมาชิกจำนวนนั้นประกอบเป็นสภาผู้แทนราษฎร แต่ต้องดำเนินการให้มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรให้ครบตามจำนวนที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญนี้โดยเร็ว ในกรณีเช่นนี้ ให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรดังกล่าวอยู่ในตำแหน่งได้เพียงเท่าอายุของสภาผู้แทนราษฎรที่เหลืออยู่”

ประเด็นการพิจารณา

ที่ประชุมสอบถามและแสดงความเห็น ดังนี้

- การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งที่เคยมีปัญหาเกิดขึ้นในหน่วยเลือกตั้ง คิดเป็นร้อยละเท่าใดของจำนวนเขตเลือกตั้งทั้งหมด เนื่องจากระบบการเลือกตั้งแบบใหม่ หากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งมีปัญหา จะทำให้มีผลกระทบต่อกระบวนการคำนวณหาสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ ซึ่งจะส่งผลต่อการเปิดประชุมรัฐสภาเป็นครั้งแรก

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการศึกษาโครงสร้างฝ่ายนิติบัญญัติ ชี้แจงว่า กรณีการเลือกตั้งครั้งที่แล้วก่อนที่จะมีการทำรัฐประหารได้มีมวลชนมาปิดล้อมสถานที่รับสมัครเลือกตั้ง จำนวน ๒๖ เขต ทำให้คณะกรรมการการเลือกตั้งไม่สามารถดำเนินการรับสมัครผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งทำให้ไม่ได้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเกินร้อยละเก้าสิบห้า

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขร่างมาตรา ๘๔ เป็นดังนี้

“มาตรา ๘๔ ในการเลือกตั้งทั่วไป เมื่อมีตัวสิทธิ์ให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้รับเลือกตั้งถึงร้อยละ เก้าสิบห้าของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมดแล้ว หากมีความจำเป็นจะต้องเรียกประชุมรัฐสภา ก็ให้ดำเนินการเรียกประชุมรัฐสภาได้ โดยให้ถือว่ามีตัวสิทธิ์ไม่ถึงร้อยละยี่สิบ แต่ไม่ร้อยละยี่สิบห้า ให้ที่สวสสพชิตสวสนพนั้นประทศขเป็นสภาผู้แทนราษฎรประกอบด้วยสมาชิกเท่าที่มีอยู่ แต่ต้องดำเนินการให้มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรให้ครบตามจำนวนตามมาตรา ๘๓ ที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญนี้ โดยเร็ว ในกรณีเช่นนี้ ให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรดังกล่าวอยู่ในตำแหน่งได้เพียงเท่าอายุของสภาผู้แทนราษฎรที่เหลืออยู่”

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๘๔ เป็นดังนี้

“มาตรา ๘๔ ในการเลือกตั้งทั่วไป เมื่อมีตัวสิทธิ์ให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้รับเลือกตั้งถึงร้อยละ เก้าสิบห้าของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมดแล้ว หากมีความจำเป็นจะต้องเรียกประชุมรัฐสภา ก็ให้ดำเนินการเรียกประชุมรัฐสภาได้ โดยให้ถือว่ามีตัวสิทธิ์ไม่ถึงร้อยละยี่สิบ แต่ไม่ร้อยละยี่สิบห้า ให้ที่สวสสพชิตสวสนพนั้นประทศขเป็นสภาผู้แทนราษฎรประกอบด้วยสมาชิกเท่าที่มีอยู่ แต่ต้องดำเนินการให้มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรให้ครบตามจำนวนตามมาตรา ๘๓ ที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญนี้ โดยเร็ว ในกรณีเช่นนี้ ให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรดังกล่าวอยู่ในตำแหน่งได้เพียงเท่าอายุของสภาผู้แทนราษฎรที่เหลืออยู่”

มาตรา ๘๕

“มาตรา ๘๕ การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรให้ใช้วิธีการออกเสียงลงคะแนนโดยตรงและลับ ให้ผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งแต่ละคน มีสิทธิลงคะแนนคนหนึ่งคะแนนในการเลือกตั้งแต่ละครั้ง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการสมัครรับเลือกตั้ง การออกเสียงลงคะแนน การนับคะแนน การประกาศผลการเลือกตั้ง และการอื่นที่เกี่ยวข้อง ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร”

ประเด็นการพิจารณา

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง เลขาธิการกรรมการ คนที่สอง ชี้แจงว่า ความในวรรคสองกำหนดขึ้นเพื่อรองรับการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในรูปแบบที่กำหนดในรัฐธรรมนูญนี้ ซึ่งกำหนดให้ประชาชนลงคะแนนในบัตรเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งเพียงใบเดียว

นายอัชพร จารุจินดา กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการร่างบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ ชี้แจงเพิ่มเติมว่า เหตุที่ความในวรรคสองกำหนดว่า “ให้ผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งแต่ละคน มีสิทธิลงคะแนนคนหนึ่งคะแนนในการเลือกตั้งแต่ละครั้ง” ก็เพื่อให้รองรับการลงคะแนนเลือกตั้งด้วยวิธีการอื่น ๆ ด้วย เช่น การลงคะแนนเลือกตั้งโดยเครื่องลงคะแนน เป็นต้น

ประธานกรรมการสอบถามว่า ความในมาตรา ๘๓ วรรคสองของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ บัญญัติไว้อย่างไร

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง เลขานุการกรรมการ คนที่สอง ชี้แจงว่า มาตรา ๙๓ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ บัญญัติว่า “การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรให้ใช้วิธีการออกเสียงลงคะแนนโดยตรงและลับ โดยใช้บัตรเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบละหนึ่งใบ”

ประธานกรรมการกล่าวว่า บทบัญญัติในส่วนที่ ๒ สภาผู้แทนราษฎรนี้ ควรมีการเรียบเรียง บทบัญญัติใหม่ โดยบทบัญญัติในส่วนนี้ควรเริ่มต้นจากการกำหนดว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีกี่ประเภท จากนั้นจึงกำหนดในเรื่องของการดำเนินการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ หน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งในการแบ่งเขตเลือกตั้ง การลงคะแนนเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง รวมทั้งการนำคะแนนเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งมารวมคำนวณเพื่อหาสัดส่วนจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ จากการตรวจสอบร่างบทบัญญัติรัฐธรรมนูญในส่วนที่ ๒ สภาผู้แทนราษฎรนี้ยังกำหนดเรื่องต่าง ๆ ไว้ปะปนกัน จึงมอบหมายให้ฝ่ายเลขานุการกรรมการไปพิจารณาปรับปรุงบทบัญญัติในส่วนนี้อีกครั้ง แล้วนำมาเสนอให้ที่ประชุมพิจารณา

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติรอกการพิจารณาความในร่างมาตรา ๘๕ รวมทั้งบทบัญญัติในส่วนที่ ๒ สภาผู้แทนราษฎร

จากนั้น ประธานกรรมการเสนอให้ที่ประชุมพิจารณาบทบัญญัติในส่วนที่ ๓ วุฒิสภา โดยสรุปสาระสำคัญในการพิจารณาได้ ดังนี้

ส่วนที่ ๓

วุฒิสภา

“ส่วนที่ ๓

วุฒิสภา”

ประเด็นการพิจารณา

-ไม่มี-

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบข้อส่วนที่ ๓ วุฒิสภา โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๐๘

“มาตรา ๑๐๘ วุฒิสภาประกอบด้วยสมาชิกจำนวนสองร้อยคน ซึ่งมาจากการเลือกกันเองของบุคคลซึ่งมีความรู้ ความเชี่ยวชาญ หรือประสบการณ์ หรือสถานภาพ หรือทำงานหรือเคยทำงานด้านต่าง ๆ ที่หลากหลายของสังคม

การแบ่งกลุ่มความรู้ ความเชี่ยวชาญ ประสบการณ์ หรือการทำงานด้านต่าง ๆ หลักเกณฑ์และวิธีการเลือกกันเอง การได้รับเลือก จำนวนสมาชิกวุฒิสภาที่จะพึงมีจากแต่ละกลุ่ม การขึ้นบัญชีสำรองให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา และเพื่อประโยชน์ในการดำเนินการให้การเลือกตั้งกล่าวเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม จะกำหนดมิให้ผู้สมัครในแต่ละกลุ่มเลือกบุคคลในกลุ่มเดียวกัน หรือจะกำหนดให้มีการคัดกรองผู้สมัครรับเลือกด้วยวิธีการอื่นใดที่ผู้สมัครรับเลือกมีส่วนร่วมในการคัดกรองก็ได้

ในกรณีที่ตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภามีจำนวนไม่ครบตามวรรคหนึ่ง ไม่ว่าเพราะเหตุตำแหน่งว่างลง หรือด้วยเหตุอื่นใดอันมิใช่เพราะเหตุครบวาระ และไม่มีรายชื่อบุคคลที่สำรองไว้เหลืออยู่พอที่จะเลื่อนขึ้นดำรงตำแหน่งแทนตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา ให้วุฒิสภาประกอบด้วยสมาชิกวุฒิสภาเท่าที่มีอยู่”

ประเด็นการพิจารณา

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมความในวรรคสอง เป็นดังนี้ “การแบ่งกลุ่มความรู้ ความเชี่ยวชาญ ประสบการณ์ หรือการทำงานด้านต่าง ๆ หลักเกณฑ์และวิธีการเลือกกันเอง การได้รับเลือกจำนวนสมาชิกวุฒิสภาที่จะพึงมีจากแต่ละกลุ่ม การขึ้นบัญชีสำรอง การเลื่อนบุคคลจากบัญชีสำรองขึ้นดำรงตำแหน่ง และการอื่นใดที่จำเป็น ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา และเพื่อประโยชน์ในการดำเนินการให้การเลือกตั้งกล่าวเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม จะกำหนดมิให้ผู้สมัครในแต่ละกลุ่มเลือกบุคคลในกลุ่มเดียวกัน หรือจะกำหนดให้มีการคัดกรองผู้สมัครรับเลือกด้วยวิธีการอื่นใดที่ผู้สมัครรับเลือกมีส่วนร่วมในการคัดกรองก็ได้”

ที่ประชุมสอบถามและแสดงความเห็น ดังนี้

- วรรคหนึ่งได้กำหนดคุณลักษณะของสมาชิกวุฒิสภาว่าต้องเป็นบุคคลซึ่งมีความรู้ ความเชี่ยวชาญ หรือประสบการณ์ หรือสถานภาพ หรือทำงานหรือเคยทำงานด้านต่างๆ แต่ความในวรรคสองไม่มีบทบัญญัติความว่า “สถานภาพ” ดังนั้น ควรเพิ่มความว่า “สถานภาพ” ในวรรคสองด้วย

- กรณีที่จำนวนสมาชิกวุฒิสภาเหลือไม่ถึงกึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกวุฒิสภาทั้งหมด และไม่มีรายชื่อในบัญชีสำรองที่จะเลื่อนขึ้นมาดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภานั้น ควรกำหนดให้มีการดำเนินการเลือกสมาชิกวุฒิสภาใหม่

- ในวรรคสองควรตัดความว่า “ความรู้ ความเชี่ยวชาญ ประสบการณ์ หรือการทำงานด้านต่าง ๆ” ออก เนื่องจากได้บัญญัติเรื่องการแบ่งกลุ่มซึ่งชัดเจนแล้วจึงไม่ต้องบัญญัติซ้ำ และในวรรคสามควรตัดความว่า “ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา” ออก เนื่องจากในวรรคสองได้บัญญัติไว้แล้ว

นายปกรณ์ นิลประพันธ์ เลขาธิการกรรมการ คนที่หนึ่ง กล่าวว่า คำว่า “สถานภาพ” ไม่ได้นำมาใช้ในการแบ่งกลุ่ม แต่เป็นข้อยกเว้นในเรื่องคุณสมบัติที่กำหนดว่าต้องมีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ในด้านที่สมัครไม่น้อยกว่าสิบปี ตามความในมาตรา ๑๐๙ ก. (๓)

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมความในวรรคสอง และวรรคสาม ดังนี้

วรรคสอง “การแบ่งกลุ่มตามความรู้ ตามความเชี่ยวชาญ ประสบการณ์ หรือตามที่กำหนดไว้ หลักเกณฑ์และวิธีการเลือกกันเอง การได้รับเลือก จำนวนสมาชิกวุฒิสภาที่จะพึงมีจากแต่ละกลุ่ม การขึ้นบัญชีสำรอง การเลื่อนบุคคลจากบัญชีสำรองขึ้นดำรงตำแหน่ง และการอื่นใดที่จำเป็น ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา และเพื่อประโยชน์ในการดำเนินการให้การเลือกตั้งกล่าวเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม จะกำหนดมิให้ผู้สมัครในแต่ละกลุ่มเลือกบุคคลในกลุ่มเดียวกัน หรือจะกำหนดให้มีการคัดกรองผู้สมัครรับเลือกด้วยวิธีการอื่นใดที่ผู้สมัครรับเลือกมีส่วนร่วมในการคัดกรองก็ได้”

วรรคสาม “ในกรณีที่ตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภามีจำนวนไม่ครบตามวรรคหนึ่ง ไม่ว่าเพราะเหตุตำแหน่งว่างลง หรือด้วยเหตุอื่นใดอันมิใช่เพราะเหตุครบวาระ และไม่มีรายชื่อบุคคลที่สำรองไว้เหลืออยู่

พอที่จะเลื่อนขึ้นดำรงตำแหน่งแทน ตวงพระราชบัญญัติปรชชชรัฐธรรมนูญว่าด้วยขตวได้วซึ่งสงวชิตวุฒิสภ ให้วุฒิสภาประกอบด้วยสมาชิกวุฒิสภาเท่าที่มีอยู่”

- มีกรรมการสอบถามว่า เมื่อตัดคำว่า “ความรู้ ความเชี่ยวชาญ ประสบการณ์หรือการทำงานด้านต่าง ๆ” ในวรรคสองออกทำให้ต้องมีการกำหนดข้อยกเว้นที่เกี่ยวกับเรื่องของสถานภาพไว้ในมาตรานี้ด้วยหรือไม่

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมความในวรรคสอง เป็นดังนี้ “การแบ่งกลุ่ม ตวงวุฒิสภา วุฒิสภา วุฒิสภา วุฒิสภา หรือ วุฒิสภา หรือ วุฒิสภา และคุณสมบัติของบุคคลในแต่ละกลุ่ม หลักเกณฑ์และวิธีการเลือกตนเอง การได้รับเลือก จำนวนสมาชิกวุฒิสภาที่จะพึงมีจากแต่ละกลุ่ม การขึ้นบัญชีสำรอง การเลื่อนบุคคลจากบัญชีสำรองขึ้นดำรงตำแหน่ง และการอื่นใดที่จำเป็น ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา และเพื่อประโยชน์ในการดำเนินการให้การเลือกตั้งดังกล่าวเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม จะกำหนดมิให้ผู้สมัครในแต่ละกลุ่มเลือกบุคคลในกลุ่มเดียวกัน หรือจะกำหนดให้มีการคัดกรองผู้สมัครรับเลือกด้วยวิธีการอื่นใดที่ผู้สมัครรับเลือกมีส่วนร่วมในการคัดกรองก็ได้”

- มีกรรมการสอบถามว่า หากใช้คำว่า “สถานภาพทางร่างกาย” แทนคำว่า “สถานภาพ” จะเหมาะสมหรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า คำว่า “สถานภาพ” เป็นคำที่เหมาะสมแล้ว เพราะเป็นคำที่มีความหมายกว้าง

- มีกรรมการสอบถามว่า กรณีสมาชิกวุฒิสภาเหลือจำนวนไม่ถึงกึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกวุฒิสภาทั้งหมด และไม่เหลือรายชื่อในบัญชีสำรองที่จะเลื่อนขึ้นดำรงตำแหน่งแทนได้ จะดำเนินการอย่างไร

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมความในวรรคสาม เป็นดังนี้ “ในกรณีที่ตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภามีจำนวนไม่ครบตามวรรคหนึ่ง ไม่ว่าเพราะเหตุตำแหน่งว่างลง หรือด้วยเหตุอื่นใดอันมิใช่เพราะเหตุครบวาระ และไม่เหลือรายชื่อบุคคลที่สำรองไว้เหลืออยู่พอที่จะเลื่อนขึ้นดำรงตำแหน่งแทน ตวงพระราชบัญญัติปรชชชรัฐธรรมนูญว่าด้วยขตวได้วซึ่งสงวชิตวุฒิสภ ให้วุฒิสภาประกอบด้วยสมาชิกวุฒิสภาเท่าที่มีอยู่ เว้นแต่มีสมาชิกวุฒิสภาเหลือไม่ถึงกึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกวุฒิสภาทั้งหมดและอายุของวุฒิสภาเหลืออยู่เกินหนึ่งปี ให้ดำเนินการเลือกสมาชิกวุฒิสภาขึ้นแทนภายในหกสิบวันนับแต่วันที่วุฒิสภามีสมาชิกเหลืออยู่ไม่ถึงกึ่งหนึ่ง”

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า สมาชิกวุฒิสภาจำนวนกึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกวุฒิสภาทั้งหมดเป็นจำนวนที่น้อยเกินไปที่จะให้ปฏิบัติหน้าที่วุฒิสภา รวมทั้งเป็นจำนวนที่ไม่อาจคานอำนาจกับสภาผู้แทนราษฎรได้

ประธานกรรมการกล่าวว่า เหตุที่กำหนดให้สมาชิกวุฒิสภาจำนวนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกวุฒิสภาทั้งหมดปฏิบัติหน้าที่ต่อไปได้ เนื่องจากเป็นจำนวนที่ครบเป็นองค์ประชุม

- มีกรรมการสอบถามว่า ความในวรรคสามที่มีการแก้ไขเพิ่มเติม หมายความว่าในระหว่างที่จำนวนสมาชิกวุฒิสภาเหลือไม่ถึงกึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกวุฒิสภาทั้งหมดจะไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ใช่หรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า ความในวรรคสามที่มีการแก้ไขเพิ่มเติมหมายความว่าในกรณีที่จำนวนสมาชิกวุฒิสภาเหลือไม่ถึงกึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกวุฒิสภาทั้งหมด ต้องมีการดำเนินการเลือกตั้งภายในหกสิบวันโดยในระหว่างนั้นวุฒิสภาก็ยังสามารถปฏิบัติหน้าที่ต่อไปได้ เว้นแต่จะกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญว่า

ในระหว่างนั้นห้ามมิให้ปฏิบัติหน้าที่ ทั้งนี้ การห้ามมิให้สมาชิกวุฒิสภาจำนวนที่เหลืออยู่ปฏิบัติหน้าที่อาจทำให้เกิดปัญหาได้ในกรณีมีความจำเป็นจะต้องให้วุฒิสภาปฏิบัติหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญและกฎหมาย

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า ในระหว่างที่สมาชิกวุฒิสภาเหลือไม่ถึงกึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกวุฒิสภาทั้งหมด ควรกำหนดให้สมาชิกวุฒิสภาดังกล่าวยังคงสามารถปฏิบัติหน้าที่ต่อไปได้ แต่การใช้คำว่า “เว้นแต่” ในวรรคสาม อาจทำให้มีการตีความว่าในระหว่างที่จำนวนสมาชิกวุฒิสภาเหลือไม่ถึงกึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกวุฒิสภาทั้งหมด วุฒิสภาไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ดังนั้น ควรการแก้ไขเพิ่มเติมความในวรรคสามเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาในการตีความ

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมความในวรรคสาม เป็นดังนี้ “ในกรณีที่ตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภามีจำนวนไม่ครบตามวรรคหนึ่ง ไม่ว่าเพราะเหตุตำแหน่งว่างลง หรือด้วยเหตุอื่นใดอันมิใช่เพราะเหตุครบวาระ และไม่มีรายชื่อบุคคลที่สำรองไว้เหลืออยู่พอที่จะเลื่อนขึ้นดำรงตำแหน่งแทน ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา ให้วุฒิสภาประกอบด้วยสมาชิกวุฒิสภาเท่าที่มีอยู่ แต่ในกรณีที่มีสมาชิกวุฒิสภาเหลือไม่ถึงกึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกวุฒิสภาทั้งหมดและอายุของวุฒิสภาเหลืออยู่เกินหนึ่งปี ให้ดำเนินการเลือกสมาชิกวุฒิสภาขึ้นแทนภายในหกสิบวันนับแต่วันที่วุฒิสภามีสมาชิกเหลืออยู่ไม่ถึงกึ่งหนึ่ง”

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า หากสมาชิกวุฒิสภาที่ได้รับการเลือกเข้ามาใหม่มีวาระการดำรงตำแหน่งเท่าที่เหลืออยู่ และไม่สามารถสมัครเป็นสมาชิกวุฒิสภาได้อีกวาระหนึ่ง อาจทำให้ไม่มีคนสนใจที่จะเข้ามาสมัครเป็นสมาชิกวุฒิสภา

- การเลือกสมาชิกวุฒิสภานั้นจะดำเนินการเฉพาะกลุ่มที่ไม่มีรายชื่อในบัญชีสำรองเหลือเท่านั้น ใช่หรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า มีคนจำนวนมากที่ต้องการจะเข้ามาเป็นสมาชิกวุฒิสภาหลักการเรื่องให้สมาชิกวุฒิสภาที่มาแทนตำแหน่งที่ว่างให้ดำรงตำแหน่งเท่าวาระที่เหลืออยู่มีความเหมาะสมแล้ว ส่วนประเด็นเรื่องวาระการดำรงตำแหน่ง และการที่ไม่สามารถสมัครเป็นสมาชิกวุฒิสภาได้อีกวาระหนึ่งจึงไม่น่าเป็นกังวลในกรณีที่กลุ่มใดกลุ่มหนึ่งไม่มีรายชื่อสำรองเหลือที่จะเลื่อนขึ้นมาดำรงตำแหน่งได้ ก็จะมีการดำเนินการเลือกเฉพาะกลุ่มที่ไม่มีรายชื่อสำรองเหลือเท่านั้น ทั้งนี้ ในส่วนของรายละเอียดจะต้องนำไปกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๑๐๘ เป็นดังนี้

“มาตรา ๑๐๘ วุฒิสภาประกอบด้วยสมาชิกจำนวนสองร้อยคน ซึ่งมาจากการเลือกกันเองของบุคคลซึ่งมีความรู้ ความเชี่ยวชาญ หรือประสบการณ์ หรือสถานภาพ หรือทำงานหรือเคยทำงานด้านต่าง ๆ ที่หลากหลายของสังคม

การแบ่งกลุ่ม ตามบัญชีรายชื่อพรรคการเมือง หรือสาขาอาชีพ หรือตามที่กำหนดโดยกฎหมาย หลักเกณฑ์และวิธีการเลือกกันเอง การได้รับเลือก จำนวนสมาชิกวุฒิสภาที่จะพึงมีจากแต่ละกลุ่ม การขึ้นบัญชีสำรอง การเลื่อนบุคคลจากบัญชีสำรองขึ้นดำรงตำแหน่ง และการอื่นใดที่จำเป็น ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา และเพื่อประโยชน์ในการดำเนินการให้การเลือกตั้งดังกล่าวเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม จะกำหนดมิให้ผู้สมัครในแต่ละกลุ่มเลือกบุคคลในกลุ่มเดียวกัน หรือจะกำหนดให้มีการคัดกรองผู้สมัครรับเลือกด้วยวิธีการอื่นใดที่ผู้สมัครรับเลือกมีส่วนร่วมในการคัดกรองก็ได้

ในกรณีที่ตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภามีจำนวนไม่ครบตามวรรคหนึ่ง ไม่ว่าเพราะเหตุตำแหน่งว่างลง หรือด้วยเหตุอื่นใดอันมิใช่เพราะเหตุครบวาระ และไม่มีรายชื่อบุคคลที่สำรองไว้เหลืออยู่พอที่จะเลื่อนขึ้น ดำรงตำแหน่งแทน ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา ให้วุฒิสภาประกอบด้วยสมาชิกวุฒิสภาเท่าที่มีอยู่ แต่ในกรณีที่สมาชิกวุฒิสภาเหลือไม่ถึงกึ่งหนึ่งของ จำนวนสมาชิกวุฒิสภาทั้งหมดและอายุของวุฒิสภาเหลืออยู่เกินหนึ่งปี ให้ดำเนินการเลือกสมาชิกวุฒิสภา ขึ้นแทนภายในหกสิบวันนับแต่วันที่วุฒิสภามีสมาชิกเหลืออยู่ไม่ถึงกึ่งหนึ่ง”

มาตรา ๑๐๙

“มาตรา ๑๐๙ สมาชิกวุฒิสภามีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

ก. คุณสมบัติ

(๑) มีสัญชาติไทยโดยการเกิด

(๒) มีอายุไม่ต่ำกว่าสี่สิบปีบริบูรณ์ในวันสมัครรับเลือก

(๓) มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ในด้านที่สมัครไม่น้อยกว่าสิบปี หรือเป็นผู้มี สถานภาพตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กำหนดในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่ง สมาชิกวุฒิสภา

(๔) เกิด มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน ทำงาน หรือมีความเกี่ยวพันกับพื้นที่ที่สมัครตามหลักเกณฑ์และ เงื่อนไขที่กำหนดในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา

ข. ลักษณะต้องห้าม

(๑) เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งตามมาตรา ๙๙ (๑) (๒) (๓) (๔) (๕) (๖) (๗) (๘) (๙) (๑๐) (๑๑) (๑๒) (๑๓) (๑๔) (๑๕) (๑๖) หรือ (๑๗)

(๒) เป็นข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำ

(๓) เป็นหรือเคยเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เว้นแต่ได้พ้นจากการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มาแล้วไม่น้อยกว่าสิบปีนับถึงวันสมัครรับเลือก

(๔) เป็นหรือเคยเป็นสมาชิกหรือผู้ดำรงตำแหน่งใดในพรรคการเมือง เว้นแต่ได้พ้นจากการเป็น สมาชิกหรือการดำรงตำแหน่งในพรรคการเมืองมาแล้วไม่น้อยกว่าสิบปีนับถึงวันสมัครรับเลือก

(๕) เป็นหรือเคยเป็นรัฐมนตรี เว้นแต่ได้พ้นจากการเป็นรัฐมนตรีมาแล้วไม่น้อยกว่าสิบปีนับถึงวัน สมัครรับเลือก

(๖) เป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น เว้นแต่ได้พ้นจากการเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือ ผู้บริหารท้องถิ่นมาแล้วไม่น้อยกว่าสิบปีนับถึงวันสมัครรับเลือก

(๗) เป็นหรือเคยเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญหรือผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ

(๘) เป็นบุพการี คู่สมรส หรือบุตรของผู้ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือผู้ดำรงตำแหน่ง ทางการเมือง”

ประเด็นการพิจารณา

ที่ประชุมสอบถามและแสดงความเห็น ดังนี้

- ความใน ข. (๘) ควรเพิ่มเติมความว่า “หรือเคยเป็นคู่สมรสของผู้ดำรงตำแหน่งดังกล่าวถึงวัน สมัครรับเลือกยังไม่เกินหนึ่งปี” เพื่อให้ผู้ที่เคยเป็นคู่สมรสไม่ถูกตัดสิทธิในการสมัครเป็นสมาชิกวุฒิสภาตลอด ชีวิต

- ไม่ควรห้ามมิให้ข้าราชการสมัครเป็นสมาชิกวุฒิสภา แต่เมื่อได้รับการเลือกให้เป็นสมาชิกวุฒิสภาแล้วอาจกำหนดให้ต้องลาออกจากราชการ

ประธานกรรมการกล่าวว่า ในเวลาปกติเป็นไปได้ที่จะให้ข้าราชการเข้ามาเป็นสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เพราะข้าราชการมีหน้าที่ในการปฏิบัติตามนโยบายของฝ่ายการเมือง และการกำหนดให้ข้าราชการสามารถสมัครเป็นสมาชิกวุฒิสภาได้ อาจทำให้เกิดการใช้ตำแหน่งหน้าที่ที่บีบบังคับให้ประชาชนลงคะแนนให้ตน หรือเกิดความโน้มเอียงในการเลือกข้าราชการผู้นั้นเข้ามาเป็นสมาชิกวุฒิสภา เพราะตำแหน่งหน้าที่ที่ข้าราชการนั้นดำรงอยู่

- มีกรรมการสอบถามว่า ลักษณะต้องห้ามใน (๑๒) และ (๑๓) ที่อยู่ใน ข. (๑) จำเป็นต้องกำหนดไว้หรือไม่ เพราะความใน (๑๒) มีการกำหนดไว้ใน ข. (๒) และความใน (๑๓) ก็มีการกำหนดไว้ใน ข. (๖) แล้ว

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมความใน ข. (๑) เป็นดังนี้ “เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งตามมาตรา ๙๙ (๑) (๒) (๓) (๔) (๕) (๖) (๗) (๘) (๙) (๑๐) (๑๑) ~~(๑๒)~~ ~~(๑๓)~~ (๑๕) (๑๖) หรือ (๑๗)” และเห็นว่าความในมาตรานี้ควรกำหนดห้ามเฉพาะสมาชิกวุฒิสภาที่เคยเป็นสมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญนี้เท่านั้น จึงเสนอให้เพิ่มเติมความเป็น ข. (๙) ดังนี้ “(๙) เคยดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญนี้”

นายชาติชาย ณ เชียงใหม่ โฆษกกรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการประชาสัมพันธ์และสำรวจความคิดเห็นของประชาชน ชี้แจงว่า จากการสอบถามความคิดเห็นของประชาชนพบว่าประชาชนร้อยละ ๖๑ เห็นว่า ควรห้ามมิให้บุพการี คู่สมรส หรือบุตรของผู้ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองสมัครเป็นสมาชิกวุฒิสภา

- มีกรรมการแสดงความคิดเห็นว่า การห้ามมิให้ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเป็นสมาชิกวุฒิสภาตลอดชีวิต อาจไม่เหมาะสม และไม่สอดคล้องกับประกาศของคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่กำหนดห้ามมิให้ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญดำรงตำแหน่งทางการเมืองภายในสองปีนับแต่วันพ้นจากตำแหน่ง

ประธานกรรมการกล่าวว่า การห้ามมิให้ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญซึ่งพ้นจากตำแหน่งไม่ให้กลับมาเป็นกรรมการในองค์กรอิสระ หรือสมาชิกวุฒิสภา เนื่องจากรัฐธรรมนูญประสงค์ที่จะให้ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญต้องไม่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้มีอำนาจที่จะสามารถทำให้ตนกลับเข้ามาดำรงตำแหน่งในองค์กรตามรัฐธรรมนูญหรือตำแหน่งทางการเมืองต่าง ๆ ได้อีก

- มีกรรมการแสดงความคิดเห็นว่า อาจกำหนดยกเว้นให้ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญซึ่งพ้นจากตำแหน่งแล้วสมัครได้เมื่อพ้นจากการเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญมาแล้วไม่น้อยกว่าสิบปีนับถึงวันสมัครรับเลือกสมาชิกวุฒิสภา

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขเพิ่มเติม ความใน ข. (๗) เป็นดังนี้ “เป็นหรือเคยเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญหรือผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ เว้นแต่ได้พ้นตำแหน่งมาแล้วไม่น้อยกว่าสิบปีนับถึงวันสมัครรับเลือก”

- มีกรรมการแสดงความคิดเห็นว่า ความใน ข. (๘) ความว่า “ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง” น่าจะหมายรวมถึง “สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร” อยู่แล้ว จึงไม่จำเป็นที่จะต้องกำหนดความว่า “สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร” ไว้ในร่างมาตรานี้

ประธานกรรมการสอบถามว่า กรณีที่มีบุคคลเข้ามาสมัครเป็นสมาชิกวุฒิสภา พร้อมกับคู่สมรส บุพการี หรือบุตร ควรกำหนดห้ามไว้หรือไม่ ถ้าหากกำหนดห้ามไว้ก็อาจเกิดความยุ่งยากในการกำหนดว่า ผู้สมัครคนใดจะขาดคุณสมบัติ และผู้ที่ได้รับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภาคนใดจะต้องพ้นจากตำแหน่ง

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า ไม่ควรกำหนดห้ามมิให้บุคคลเข้ามาสมัครเป็นสมาชิกวุฒิสภา แม้เป็นคู่สมรส บุพการี หรือบุตรจะมาสมัครเป็นสมาชิกวุฒิสภาก็ได้ แต่ต้องมีมาตรการในการดำเนินการกับบุคคลเหล่านั้นในกรณีที่มีการทุจริต หรือมีการกระทำที่เป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์

ประธานกรรมการกล่าวว่า คำว่า “ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง” เป็นคำที่มีความหมายกว้าง คณะกรรมการจึงควรพิจารณาว่าจะกำหนดห้ามบุคคลใดบ้างให้ชัดเจน เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติ

นายปรกรณ์ นิลประพันธ์ เลขาธิการกรรมการ คนที่หนึ่ง ชี้แจงว่า เดิมที่มีการกำหนดห้ามมิให้คู่สมรส บุพการี และบุตรของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองสมัครเป็นสมาชิกวุฒิสภา เนื่องจากวุฒิสภามีอำนาจในการถอดถอนบุคคลออกจากตำแหน่ง รวมทั้งทำหน้าที่ในการถ่วงดุลและตรวจสอบสภาผู้แทนราษฎร แต่ในรัฐธรรมนูญนี้วุฒิสภามีเพียงอำนาจในการแต่งตั้งบุคคล และกลั่นกรองกฎหมายเท่านั้น คณะกรรมการจึงควรพิจารณาว่าจะกำหนดลักษณะต้องห้ามใน ข. (๘) อย่างไรให้เหมาะสมกับอำนาจหน้าที่ของวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญนี้

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า เหตุผลสำคัญที่ทำให้มีการกำหนดห้ามมิให้คู่สมรส บุพการี และบุตรของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองสมัครเป็นสมาชิกวุฒิสภา เนื่องจากในรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ สมาชิกวุฒิสภาบางส่วนมาจากการเลือกตั้ง

ศาสตราจารย์สมคิด เลิศไพฑูรย์ ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ กล่าวว่า เนื่องจากมาตรา ๑๐๙ เชื่อมโยงกับมาตรา ๑๐๘ เห็นควรเพิ่มความว่า “การทำงาน” ในมาตรา ๑๐๙ ก. (๓) ความที่แก้ไขแล้วเป็นดังนี้ “(๓) มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ และการทำงานในด้านที่สมัคร ไม่น้อยกว่าสิบปี หรือเป็นผู้มีสถานภาพตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กำหนดในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา” และเสนอเพิ่มความใน ข. (๖) ดังนี้ “(๖) เป็นหรือเคยเป็นสมาชิกท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น เว้นแต่ได้พ้นจากการเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นมาแล้ว ไม่น้อยกว่าสิบปีนับถึงวันสมัครรับเลือก”

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า การบัญญัติความใน ข. (๘) ให้ขยายความรวมไปถึงญาติพี่น้องด้วย อาจจะเป็นการละเมิดสิทธิได้

ประธานกรรมการกล่าวว่า ความใน ข. (๘) ไม่ต้องการเปิดโอกาสให้คนในครอบครัวเดียวกันเข้ามาสมัครรับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภา ทั้งนี้ หากผู้สมัครสมาชิกวุฒิสภาคนใดเป็นบุพการี คู่สมรส หรือบุตรของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หากได้รับเลือกจะต้องพ้นจากตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภา ดังนั้น เสนอแก้ไขเพิ่มเติมความในร่างมาตรา ๑๐๙ ข. (๘) ดังนี้

“(๘) เป็นบุพการี คู่สมรส หรือบุตรของผู้ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ข้าราชการการเมือง สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น หรือผู้สมัครรับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภาในคราวเดียวกัน” ทั้งนี้ เพื่อไม่ต้องการให้มีการสร้างอิทธิพลทางการเมืองในวุฒิสภา

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๑๐๙ เป็นดังนี้

“มาตรา ๑๐๙ สมาชิกวุฒิสภาต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

ก. คุณสมบัติ

(๑) มีสัญชาติไทยโดยการเกิด

(๒) มีอายุไม่ต่ำกว่าสี่สิบปีบริบูรณ์ในวันสมัครรับเลือก

(๓) มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ และการทำงานในด้านที่สมัครไม่น้อยกว่าสิบปี หรือเป็นผู้มีสถานภาพตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กำหนดในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา

(๔) เกิด มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน ทำงาน หรือมีความเกี่ยวข้องกับพื้นที่ที่สมัครตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กำหนดในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา

ข. ลักษณะต้องห้าม

(๑) เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งตามมาตรา ๙๙ (๑) (๒) (๓) (๔) (๕) (๖) (๗) (๘) (๙) (๑๐) (๑๑) **(๑๒) (๑๓)** (๑๕) (๑๖) หรือ (๑๗)

(๒) เป็นข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำ

(๓) เป็นหรือเคยเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เว้นแต่ได้พ้นจากการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมาแล้วไม่น้อยกว่าสิบปีนับถึงวันสมัครรับเลือก

(๔) เป็นหรือเคยเป็นสมาชิกหรือผู้ดำรงตำแหน่งใดในพรรคการเมือง เว้นแต่ได้พ้นจากการเป็นสมาชิกหรือการดำรงตำแหน่งในพรรคการเมืองมาแล้วไม่น้อยกว่าสิบปีนับถึงวันสมัครรับเลือก

(๕) เป็นหรือเคยเป็นรัฐมนตรี เว้นแต่ได้พ้นจากการเป็นรัฐมนตรีมาแล้วไม่น้อยกว่าสิบปีนับถึงวันสมัครรับเลือก

(๖) เป็นหรือเคยเป็นสมาชิกท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น เว้นแต่ได้พ้นจากการเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นมาแล้วไม่น้อยกว่าสิบปีนับถึงวันสมัครรับเลือก

(๗) เป็นหรือเคยเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญหรือผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ

(๘) เป็นบุพการี คู่สมรส หรือบุตรของผู้ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร **หรือผู้ดำรงตำแหน่งทนายความ** ข้าราชการการเมือง สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น หรือผู้สมัครรับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภาในคราวเดียวกัน

(๙) เคยดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญนี้”

มาตรา ๑๑๐

“มาตรา ๑๑๐ สมาชิกสภาของสมาชิกวุฒิสภาเริ่มตั้งแต่วันที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศผลการเลือก

สมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภามีกำหนดคราวละห้าปีนับแต่วันประกาศผลการเลือก และให้ดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว

ให้สมาชิกวุฒิสภาซึ่งสิ้นสุดสมาชิกภาพตามวาระ อยู่ในตำแหน่งเพื่อปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าจะมีสมาชิกวุฒิสภาขึ้นใหม่”

ประเด็นการพิจารณา

มีการเสนอเพิ่มความในวรรคหนึ่ง เป็นว่า “ประกาศผลการเลือกตั้ง” เพื่อมิให้เกิดความเข้าใจผิดว่าสมาชิกวุฒิสภาตามร่างรัฐธรรมนูญนี้มาจากการแต่งตั้ง

ศาสตราจารย์สมคิด เลิศไพฑูรย์ ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า คำว่า “ผลการเลือก” ในวรรคหนึ่ง เป็นถ้อยคำที่ใช้ในพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. ๒๔๕๗ ในการเลือกกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ดังนั้น การใช้คำว่า “ผลการเลือก” ในวรรคหนึ่ง เหมาะสมแล้ว

ประธานกรรมการกล่าวว่า บทบัญญัติในวรรคหนึ่งแม้จะใช้คำว่า “เลือกตั้ง” หากจะมีผู้บิดเบือนว่าเป็นสมาชิกวุฒิสภาแบบสรรหาก็ได้

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๑๑๐ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๑๑

“มาตรา ๑๑๑ เมื่อวาระของสมาชิกวุฒิสภาสิ้นสุดลง พระมหากษัตริย์จะได้ทรงตราพระราชกฤษฎีกาให้มีการดำเนินการเพื่อเลือกสมาชิกวุฒิสภาใหม่ ซึ่งต้องเลือกให้แล้วเสร็จภายในหกสิบวันนับแต่วันที่วาระของสมาชิกวุฒิสภาสิ้นสุดลง”

ประเด็นการพิจารณา

มีการสอบถามว่า การกำหนดระยะเวลาไว้เพียงหกสิบวันเป็นระยะเวลาที่เหมาะสมหรือไม่ ประธานกรรมการเสนอแก้ไขเพิ่มเติม เป็นดังนี้ “เมื่อวาระของสมาชิกวุฒิสภาสิ้นสุดลง พระมหากษัตริย์จะได้ทรงตราพระราชกฤษฎีกาให้มีการดำเนินการเพื่อเลือกสมาชิกวุฒิสภาใหม่ ซึ่งต้องเลือกให้แล้วเสร็จภายในหกสิบวันนับแต่วันที่วาระของสมาชิกวุฒิสภาสิ้นสุดลง”

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๑๑๑ เป็นดังนี้

“มาตรา ๑๑๑ เมื่อวาระของสมาชิกวุฒิสภาสิ้นสุดลง พระมหากษัตริย์จะได้ทรงตราพระราชกฤษฎีกาให้มีการดำเนินการเพื่อเลือกสมาชิกวุฒิสภาใหม่ ซึ่งต้องเลือกให้แล้วเสร็จภายในหกสิบวันนับแต่วันที่วาระของสมาชิกวุฒิสภาสิ้นสุดลง”

มาตรา ๑๑๒

“มาตรา ๑๑๒ สมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภาสิ้นสุดลง เมื่อ

- (๑) ถึงคราวออกตามวาระ
- (๒) ตาย
- (๓) ลาออก
- (๔) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๐๙
- (๕) วุฒิสภามีมติให้พ้นจากตำแหน่งด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสามในห้าของจำนวนสมาชิกวุฒิสภาทั้งหมดเท่าที่มีอยู่
- (๖) ขาดประชุมเกินจำนวนหนึ่งในสี่ของจำนวนวันประชุมในสมัยประชุมโดยไม่ได้รับอนุญาตจากประธานวุฒิสภา
- (๗) ต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก แม้จะมีการรอการลงโทษ เว้นแต่เป็นการรอการลงโทษในความผิดอันได้กระทำโดยประมาท ความผิดลหุโทษ หรือความผิดฐานหมิ่นประมาท
- (๘) ฝ่าฝืนประมวลจริยธรรมของสมาชิกวุฒิสภาอย่างร้ายแรง”
- (๙) การกระทำความผิดเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๑๑๔ หรือมาตรา ๑๑๕ หรือต้องห้ามตามมาตรา ๑๒๙ หรือมาตรา ๑๓๐”

ประเด็นการพิจารณา

มีการสอบถามว่า ความผิดฐานหมิ่นประมาทใน (๗) เกี่ยวข้องกับความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ หรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า ไม่เกี่ยวข้องเพราะความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ เป็นความผิดต่อองค์พระมหากษัตริย์ ซึ่งไม่ได้อยู่ในหมวดเดียวกันกับความผิดฐานหมิ่นประมาท และเสนอให้เพิ่มความเป็นอนุมาตราใหม่ ดังนี้ “(๑๐) พ้นจากตำแหน่งตามมาตรา ๑๔๖” ทั้งนี้ ให้ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการตรวจสอบว่ายังมีมาตราอื่นๆ อีกหรือไม่ เพื่อจะได้บัญญัติให้ครบถ้วน และเสนอให้รอการพิจารณามาตรานี้ไว้ก่อน

ศาสตราจารย์สมคิด เลิศไพฑูรย์ ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ กล่าวว่า นอกจากมาตรา ๑๔๖ แล้ว ยังมีมาตรา ๒๑๓ ในส่วนที่ ๔ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เมื่อศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีคำวินิจฉัยหรือคำพิพากษาว่าผู้ถูกกล่าวหา มีพฤติการณ์หรือกระทำความผิดอาญาตามที่ถูกกล่าวหา ให้ผู้ต้องคำวินิจฉัยหรือคำพิพากษานั้นพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันหยุดปฏิบัติหน้าที่

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติรอการพิจารณาร่างมาตรา ๑๑๒

มาตรา ๑๑๓

“มาตรา ๑๑๓ บุคคลผู้เคยดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภาและสมาชิกภาพสิ้นสุดลงมาแล้วยังไม่เกินสองปี จะเป็นรัฐมนตรีหรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมิได้”

ประเด็นพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๑๑๓ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๑๔

“มาตรา ๑๑๔ ภายใต้บังคับมาตรา ๑๑๕ สมาชิกวุฒิสภาย่อมมีความเป็นอิสระและเป็นกลางในการปฏิบัติหน้าที่ ไม่ฝักใฝ่หรือยอมตนอยู่ใต้อาณัติของพรรคการเมืองใดๆ และต้องแสดงความคิดเห็นตามความรู้ ความเชี่ยวชาญ ประสบการณ์หรือความชำนาญของตน”

ประเด็นการพิจารณา

ที่ประชุมแสดงความเห็น ดังนี้

- ควรตัดร่างมาตรา ๑๑๔ ออกทั้งมาตรา เนื่องจากมีหลักการคล้ายกับความในร่างมาตรา ๑๑๕

- มาตรา ๑๑๔ อยู่ในส่วนที่ ๓ ซึ่งเป็นเรื่องของวุฒิสภา ส่วนมาตรา ๑๑๕ อยู่ในส่วนที่ ๔ ซึ่งเป็นบทที่ใช้แก่สภาทั้งสอง จึงไม่ควรตัดร่างมาตรา ๑๑๔ ออกทั้งมาตรา

- ควรตัดคำว่า “และต้องแสดงความคิดเห็นตามความรู้ ความเชี่ยวชาญ ประสบการณ์หรือความชำนาญของตน” ออก เนื่องจากอาจเกิดการอ้างได้ว่าตนมีความรู้ความเชี่ยวชาญหลากหลายสาขา และเห็นควรมีบทลงโทษหากมีการกระทำที่ฝ่าฝืนความในร่างมาตรานี้

ประธานกรรมการเสนอให้แก้ไขเพิ่มเติมความในร่างมาตรา ๑๑๔ เป็นดังนี้ “**ราชได้บังคับขบถมาตรา ๑๑๕** สมาชิกวุฒิสภา**ของมีตววงเป็นอิสระและเป็นที่สงในทวปฏิบัติหน้าที่ต้อง**ไม่ฝักใฝ่หรือยอมตนอยู่ใต้อำนาจของพรรคการเมืองใดๆ **และต้องแสดงตววงติดเห็นตววงตววงรู้ ตววงเชืขบชวชชว ประสบทวรทหรือตววงชวชชวชชชชช**” ทั้งนี้ หากสมาชิกวุฒิสภากระทำการฝ่าฝืนมาตรา ๑๑๔ จะมีผลทำให้สมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภาสิ้นสุดลงตามมาตรา ๑๑๒ (๙)

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๑๑๔ เป็นดังนี้

“มาตรา ๑๑๔ **ราชได้บังคับขบถมาตรา ๑๑๕** สมาชิกวุฒิสภา**ของมีตววงเป็นอิสระและเป็นที่สงในทวปฏิบัติหน้าที่ต้อง**ไม่ฝักใฝ่หรือยอมตนอยู่ใต้อำนาจของพรรคการเมืองใดๆ **และต้องแสดงตววงติดเห็นตววงตววงรู้ ตววงเชืขบชวชชว ประสบทวรทหรือตววงชวชชวชชชชช**”

ส่วนที่ ๔ บทที่ใช้แก่สภาทั้งสอง

“ส่วนที่ ๔
ที่ใช้แก่สภาทั้งสอง”

ประเด็นพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบข้อส่วนที่ ๔ บทที่ใช้แก่สภาทั้งสอง โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๑๕

“มาตรา ๑๑๕ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาย่อมเป็นผู้แทนปวงชนชาวไทยโดยไม่อยู่ในความผูกมัดแห่งอาณัติมอบหมาย หรือความครอบงำใด ๆ และต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริตเพื่อประโยชน์ส่วนรวมของปวงชนชาวไทย โดยปราศจากการขัดกันแห่งผลประโยชน์”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๑๑๕ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๑๖

“มาตรา ๑๑๖ ก่อนเข้ารับหน้าที่ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาต้องปฏิญาณตนในที่ประชุมแห่งสภาที่ตนเป็นสมาชิกด้วยถ้อยคำ ดังต่อไปนี้

“ข้าพเจ้า (ชื่อผู้ปฏิญาณ) ขอปฏิญาณว่า ข้าพเจ้าจะปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เพื่อประโยชน์ของประเทศและประชาชน ทั้งจะรักษาไว้และปฏิบัติตามซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยทุกประการ”

ประเด็นการพิจารณา

มีการแสดงความคิดเห็นว่า การบัญญัติความในมาตรานี้เป็นไปตามธรรมเนียมประเพณีเท่านั้น เสนอให้เพิ่มบทลงโทษหากไม่กระทำตามที่ได้ปฏิญาณตนไว้ตามที่บัญญัติในมาตรานี้

ประธานกรรมการกล่าวว่า มีบทลงโทษในกรณีมีการกระทำความผิดตามกฎหมายอื่นๆ อยู่แล้ว
มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๑๑๖ โดยไม่มีการแก้ไข

ต่อจากนั้น ที่ประชุมพิจารณาบทบัญญัติรัฐธรรมนูญในส่วนที่ ๒ สภาผู้แทนราษฎร ซึ่งฝ่าย
 เลขาธิการคณะกรรมการได้ปรับปรุงบทบัญญัติในส่วนนี้ใหม่ตามความเห็นของที่ประชุม โดยเริ่มพิจารณา
 ตั้งแต่ข้อส่วนที่ ๒ สภาผู้แทนราษฎร เป็นต้นไป สรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

ส่วนที่ ๒ สภาผู้แทนราษฎร

“ส่วนที่ ๒

สภาผู้แทนราษฎร”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบข้อส่วนที่ ๒ สภาผู้แทนราษฎร โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๘๓

“มาตรา ๘๓ สภาผู้แทนราษฎรประกอบด้วยสมาชิกจำนวนห้าร้อยคน ดังนี้

(๑) สมาชิกซึ่งมาจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งจำนวนสามร้อยห้าสิบคน

(๒) สมาชิกซึ่งมาจากบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองจำนวนหนึ่งร้อยห้าสิบคน

ในกรณีที่ตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรว่างลงไม่ว่าด้วยเหตุใด และยังไม่มีการเลือกตั้ง
 สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรขึ้นแทนตำแหน่งที่ว่าง ให้สภาผู้แทนราษฎรประกอบด้วยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
 เท่าที่มีอยู่

ในกรณีมีเหตุใด ๆ ที่ทำให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อมีจำนวนไม่ถึงหนึ่งร้อยห้าสิบคน
 ให้สมาชิกแบบบัญชีรายชื่อประกอบด้วยสมาชิกเท่าที่มีอยู่”

ประเด็นการพิจารณา

ประธานกรรมการสอบถามว่า ความในวรรคสองหมายถึงสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขต
 เลือกตั้งใช่หรือไม่

นายธนาวุฒิ สัจจทอง เลขาธิการกรรมการ คนที่สอง ชี้แจงว่า ความในวรรคสองหมายถึง
 สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งและแบบบัญชีรายชื่อ โดยในกรณีที่ตำแหน่ง
 สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งว่างลง ให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแทน
 ตำแหน่งที่ว่าง แต่ถ้าเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ ให้ประกาศชื่อผู้ที่อยู่ในลำดับถัดไปเป็น
 สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแทนตำแหน่งที่ว่าง

ประธานกรรมการกล่าวว่า ความในวรรคสองเป็นกรณีของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขต
 เลือกตั้ง ไม่มีกรณีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ เสนอแก้ไขความในวรรคสอง เป็นดังนี้
 “และยังไม่มีการเลือกตั้งหรือประกาศชื่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรขึ้นแทนตำแหน่งที่ว่าง” เพื่อให้ใช้ได้กับ
 ทั้งสองกรณี

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๘๓ เป็นดังนี้

“มาตรา ๘๓ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรประกอบด้วยสมาชิกจำนวนห้าร้อยคน ดังนี้

(๑) สมาชิกซึ่งมาจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งจำนวนสามร้อยห้าสิบคน

(๒) สมาชิกซึ่งมาจากบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองจำนวนหนึ่งร้อยห้าสิบคน

ในกรณีที่ตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรว่างลงไม่ว่าด้วยเหตุใด และยังไม่มีการเลือกตั้งหรือประกาศชื่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรขึ้นแทนตำแหน่งที่ว่าง ให้สภาผู้แทนราษฎรประกอบด้วยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเท่าที่มีอยู่

ในกรณีมีเหตุใด ๆ ที่ทำให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อมีจำนวนไม่ถึงหนึ่งร้อยห้าสิบคน ให้สมาชิกแบบบัญชีรายชื่อประกอบด้วยสมาชิกเท่าที่มีอยู่

มาตรา ๘๔

“มาตรา ๘๔ ในการเลือกตั้งทั่วไป เมื่อมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้รับเลือกตั้งถึงร้อยละเก้าสิบห้าของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมดแล้ว หากมีความจำเป็นจะต้องเรียกประชุมรัฐสภา ก็ให้ดำเนินการเรียกประชุมรัฐสภาได้ โดยให้ถือว่าสภาผู้แทนราษฎรประกอบด้วยสมาชิกเท่าที่มีอยู่ แต่ต้องดำเนินการให้มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรให้ครบตามจำนวนตามมาตรา ๘๓ โดยเร็ว ในกรณีเช่นนี้ ให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรดังกล่าวอยู่ในตำแหน่งได้เพียงเท่าอายุของสภาผู้แทนราษฎรที่เหลืออยู่”

ประเด็นการพิจารณา

มีการสอบถามว่า ความว่า “หากมีความจำเป็นจะต้องเรียกประชุมรัฐสภา” ในมาตรานี้ หมายถึงการประชุมในเรื่องที่มีความจำเป็น โดยเป็นการประชุมร่วมกันของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาใช่หรือไม่

ประธานกรรมการชี้แจงว่า บทบัญญัติในร่างมาตรานี้ ความว่า “เรียกประชุมรัฐสภา” หมายถึงพระราชกฤษฎีกาเรียกประชุมรัฐสภาเป็นครั้งแรก

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๘๔ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๘๕

“มาตรา ๘๕ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งมาจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งให้ใช้วิธีออกเสียงลงคะแนนโดยตรงและลับ สำหรับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งมาจากบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองให้ใช้คะแนนรวมที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งของพรรคการเมืองนั้นได้รับทั่วประเทศมาคำนวณตามสัดส่วน

หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการสมัครรับเลือกตั้ง การออกเสียงลงคะแนน การนับคะแนน การประกาศผลการเลือกตั้ง และการอื่นที่เกี่ยวข้อง ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร”

ประเด็นการพิจารณา

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขความในวรรคสอง เป็นดังนี้ “...การประกาศผลการเลือกตั้ง สิทธิที่พรรคการเมืองจะได้รับการจัดสรรสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจากบัญชีรายชื่อ และการอื่นที่เกี่ยวข้อง...”

- มีกรรมการสอบถามว่า การจัดสรรสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจากบัญชีรายชื่อ เป็นเรื่องการคำนวณหาสัดส่วนที่พรรคการเมืองพึงได้รับ เรื่องดังกล่าวถือเป็นสิทธิหรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า การใช้คำว่า “สัดส่วน” อาจเกิดปัญหาในกรณีที่พรรคการเมืองบางพรรคไม่ได้สัดส่วนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ ดังนั้น เสนอแก้ไขความในวรรคสองเป็นดังนี้ “...การประกาศผลการเลือกตั้ง สิทธิและจำนวนที่พรรคการเมืองจะได้รับการจัดสรรสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจากบัญชีรายชื่อ และการอื่นที่เกี่ยวข้อง...”

- มีกรรมการเสนอให้แก้ไขความในวรรคสอง เป็นดังนี้ “...การประกาศผลการเลือกตั้ง การจัดสรรสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ และการอื่นที่เกี่ยวข้อง...”

ประธานกรรมการกล่าวว่า ควรแยกวิธีการได้มาซึ่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งออกจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ ดังนั้น ในร่างมาตรา ๘๕ ควรเป็นวิธีการได้มาซึ่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งเท่านั้น เสนอให้แก้ไขความในวรรคหนึ่ง เป็นดังนี้ “สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งมาจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งให้ใช้วิธีออกเสียงลงคะแนนโดยตรงและลับ สำหรับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งมาจากระบบบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองให้ใช้คะแนนรวมที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งของพรรคการเมืองนั้นได้รับทั้งประเทศรวมทั้งสัดส่วน” ส่วนวรรคสองให้คงไว้ตามร่างเดิม

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขร่างมาตรา ๘๕ เป็นดังนี้

“มาตรา ๘๕ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งมาจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งให้ใช้วิธีออกเสียงลงคะแนนโดยตรงและลับ สำหรับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งมาจากระบบบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองให้ใช้คะแนนรวมที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งของพรรคการเมืองนั้นได้รับทั้งประเทศรวมทั้งสัดส่วน

หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการสมัครรับเลือกตั้ง การออกเสียงลงคะแนน การนับคะแนน การประกาศผลการเลือกตั้ง และการอื่นที่เกี่ยวข้อง ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร”

มาตรา ๘๖

“มาตรา ๘๖ การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง ให้แต่ละเขตเลือกตั้งมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้เขตละหนึ่งคน

ผู้มีสิทธิเลือกตั้งออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งผู้สมัครรับเลือกตั้งได้เขตเลือกตั้งละหนึ่งคน หรือจะลงคะแนนเลือกตั้งโดยไม่เลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งคนใดในเขตเลือกตั้งนั้นเลยก็ได้

การคำนวณเกณฑ์จำนวนราษฎรต่อสมาชิกหนึ่งคน ให้คำนวณจากจำนวนราษฎรทั้งประเทศตามหลักฐานการทะเบียนราษฎรที่ประกาศในปีสุดท้ายก่อนปีที่มีการเลือกตั้งเฉลี่ยด้วยจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสามร้อยห้าสิบคน

จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่แต่ละจังหวัดจะมีให้นำจำนวนราษฎรต่อสมาชิกหนึ่งคนที่คำนวณได้ตามวรรคสามมาเฉลี่ยจำนวนราษฎรในจังหวัดนั้น จังหวัดใดมีราษฎรไม่ถึงเกณฑ์จำนวนราษฎรต่อสมาชิกหนึ่งคนตามวรรคสาม ให้มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนั้นได้หนึ่งคน จังหวัดใดมีราษฎร

เกินเกณฑ์จำนวนราษฎรต่อสมาชิกหนึ่งคน ให้มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนั้นเพิ่มขึ้นอีกหนึ่งคนทุกจำนวนราษฎรที่ถึงเกณฑ์จำนวนราษฎรต่อสมาชิกหนึ่งคน

เมื่อได้จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของแต่ละจังหวัดตามวรรคสี่แล้ว ถ้าจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรยังไม่ครบสามร้อยห้าสิบคน จังหวัดใดมีเศษที่เหลือจากการคำนวณตามวรรคสามมากที่สุด ให้จังหวัดนั้นมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเพิ่มขึ้นอีกหนึ่งคน และให้เพิ่มสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามวิธีการดังกล่าวแก่จังหวัดที่มีเศษที่เหลือจากการคำนวณตามวรรคสามในลำดับรองลงมาตามลำดับจนครบจำนวนสามร้อยห้าสิบคน

จังหวัดใดมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ไม่เกินหนึ่งคน ให้ถือเขตจังหวัดเป็นเขตเลือกตั้ง และจังหวัดใดมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้เกินหนึ่งคน ให้แบ่งเขตจังหวัดออกเป็นเขตเลือกตั้งมีจำนวนเท่าจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พึงมี โดยจัดให้แต่ละเขตเลือกตั้งมีจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหนึ่งคน และในกรณีที่จังหวัดใดมีการแบ่งเขตเลือกตั้งมากกว่าหนึ่งเขต ต้องแบ่งพื้นที่ของเขตเลือกตั้งแต่ละเขตให้ติดต่อกัน และต้องให้จำนวนราษฎรในแต่ละเขตใกล้เคียงกัน

ให้ดำเนินการนับคะแนนที่หน่วยเลือกตั้ง และให้ส่งผลการนับคะแนนของหน่วยเลือกตั้งนั้นไปรวมที่เขตเลือกตั้ง เพื่อนับคะแนนรวม แล้วให้ประกาศผลการนับคะแนนโดยเปิดเผย ณ สถานที่แห่งใดแห่งหนึ่ง แต่เพียงแห่งเดียวในเขตเลือกตั้งนั้นตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด เว้นแต่เป็นกรณีที่มีความจำเป็นเฉพาะท้องถิ่น คณะกรรมการการเลือกตั้งจะกำหนดให้นับคะแนน รวมผลการนับคะแนน และประกาศผลการนับคะแนนเป็นอย่างอื่นก็ได้ ทั้งนี้ ตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

เมื่อได้ผลการนับคะแนนจากการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งโดยไม่รวมคะแนนเสียงเลือกตั้งที่ไม่เลือกผู้ใดเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และคะแนนเสียงเลือกตั้งที่ไม่สามารถนำมานับได้ตามที่กฎหมายบัญญัติแล้ว ให้ผู้ได้รับคะแนนสูงสุดของแต่ละเขตเลือกตั้งเป็นผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร”

ประเด็นการพิจารณา

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมความในวรรคสอง เป็นดังนี้ “ผู้มีสิทธิเลือกตั้งมีสิทธิออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้ง ผู้สมัครรับเลือกตั้งได้คนละหนึ่งคะแนนเขตเลือกตั้งละหนึ่งคน หรือขอสงวนสิทธิ์เลือกตั้งโดยไม่เลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งคนผู้ใดในเขตเลือกตั้งนั้น หรือจะลงคะแนนไม่เลือกผู้ใดเลยก็ได้” เพื่อแสดงให้เห็นโดยชัดเจนว่าผู้มีสิทธิเลือกตั้งมีสิทธิออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งได้คนละหนึ่งคะแนน โดยจะเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งผู้ใด หรือจะลงคะแนนไม่เลือกผู้ใดเลยก็ได้

ความในวรรคหกเสนอแก้ไขเพิ่มเติม เป็นดังนี้ “...ให้แบ่งเขตจังหวัดออกเป็นเขตเลือกตั้งมีจำนวนเท่าจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พึงมี โดยจัดให้แต่ละเขตเลือกตั้งมีจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหนึ่งคน...” เนื่องจากในแต่ละเขตเลือกตั้งมีจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้หนึ่งคนอยู่แล้ว ไม่จำเป็นต้องนำมาเขียนเพิ่มไว้อีก

ความในวรรคเจ็ดเสนอแก้ไขเพิ่มเติม เป็นดังนี้ “ให้ดำเนินการนับคะแนนที่หน่วยเลือกตั้ง และ ประกาศให้ประชาชนทราบ ณ ที่หน่วยเลือกตั้ง และให้ส่งผลการนับคะแนนของหน่วยเลือกตั้งนั้นไปรวมที่เขตเลือกตั้ง เพื่อนับคะแนนรวม แล้วให้ประกาศผลการนับรวมคะแนนโดยในที่เปิดเผย ณ สถานที่แห่งใดแห่งหนึ่งแต่เพียงแห่งเดียวในเขตเลือกตั้งนั้นตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด เว้นแต่เป็นใน

กรณีที่มี คหบดี เหตุจำเป็น คหบดี ในท้องที่หรือหน่วยเลือกตั้งใด คณะกรรมการการเลือกตั้งจะกำหนดให้นับคะแนน รวมผลการนับคะแนน และประกาศผลการนับคะแนนเป็นอย่างอื่นก็ได้ ทั้งนี้ ตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร” เพื่อให้เกิดความชัดเจนเกี่ยวกับสถานที่ที่ประกาศผลการนับคะแนน โดยให้ประกาศผลการนับคะแนนที่หน่วยเลือกตั้งให้ประชาชนทราบ ณ ที่หน่วยเลือกตั้ง และให้ประกาศผลการรวมคะแนนของทุกหน่วยเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งในที่เปิดเผย ณ เขตเลือกตั้ง

ความในวรรคแปดเสนอแก้ไขเพิ่มเติม เป็นดังนี้ “เมื่อได้ผลสำรวจจำนวนราษฎรเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งโดยสำรวจจำนวนเสียงเลือกตั้งที่ไม่เสียสิทธิในสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และคะแนนเสียงเลือกตั้งที่ไม่เสียสิทธิในสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และคะแนนเสียงเลือกตั้งที่ไม่เสียสิทธิในสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร” เพื่อให้เกิดความชัดเจนว่าผู้ใดเป็นผู้ได้รับเลือกตั้ง และผู้สมัครรับเลือกตั้งที่ได้รับคะแนนสูงสุดของแต่ละเขตเลือกตั้งและมีคะแนนสูงกว่าคะแนนเสียงที่ไม่เลือกผู้ใดเป็นผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร” เพื่อให้เกิดความชัดเจนว่าผู้ใดเป็นผู้ได้รับเลือกตั้ง ส่วนในเรื่องรายละเอียดซึ่งรวมถึงการจับฉลากกรณีที่ได้คะแนนเสียงเท่ากันให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ที่ประชุมสอบถามและแสดงความเห็น ดังนี้

- เนื่องจากจำนวนประชาชนมีการเปลี่ยนแปลง การคำนวณเกณฑ์จำนวนราษฎรต่อสมาชิกหนึ่งคนตามวรรคสาม หากใช้เกณฑ์หลักฐานการทะเบียนราษฎรที่ประกาศในที่สุดท้ายก่อนปีที่มีการเลือกตั้งอาจได้จำนวนเกณฑ์เฉลี่ยประชากรที่ไม่ตรงกับความเป็นจริง ควรคำนวณเกณฑ์จำนวนราษฎรต่อสมาชิกหนึ่งคนในวันที่ประกาศพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งเพื่อให้ได้เกณฑ์เฉลี่ยที่ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุดจะเหมาะสมมากกว่า

- ความในวรรคสาม ควรให้แก้ไขเพิ่มเติม เป็นดังนี้ “การคำนวณเกณฑ์จำนวนราษฎรต่อสมาชิกหนึ่งคน ให้คำนวณจากจำนวนราษฎรทั้งประเทศตามหลักฐานการทะเบียนราษฎรที่ ประกาศในที่สุดท้ายของปีที่มีการเลือกตั้งและเสียงดังของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสองร้อยห้าสิบคนทำขึ้นก่อนหน้าหกสิบวัน และให้คณะกรรมการการเลือกตั้งดำเนินการแบ่งเขตเลือกตั้งให้แล้วเสร็จและจัดการเลือกตั้งให้แล้วเสร็จภายในหกสิบวัน นับแต่วันที่ประกาศจำนวนราษฎร” เนื่องจากจำนวนประชาชนมีการเปลี่ยนแปลง หากใช้เกณฑ์หลักฐานการทะเบียนราษฎรที่ประกาศในที่สุดท้ายก่อนปีที่มีการเลือกตั้งอาจได้จำนวนที่ไม่ตรงกับความเป็นจริง

ประธานกรรมการกล่าวว่า หากจะทำการแก้ไขการคำนวณเกณฑ์จำนวนราษฎรต่อสมาชิกหนึ่งคนตามวรรคสาม คณะกรรมการการเลือกตั้งต้องยืนยันว่าในเวลาเก้าสิบวัน สามารถคำนวณและแบ่งเขตเลือกตั้งทั้งประเทศได้ และมีเวลาเพียงพอในการรับสมัครผู้เลือกตั้ง

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า การคำนวณเกณฑ์จำนวนราษฎรต่อสมาชิกหนึ่งคน เป็นการคำนวณจำนวนราษฎรเพื่อนำมากำหนดเขตเลือกตั้งเท่านั้น ไม่ใช่เรื่องการคำนวณผู้มีสิทธิเลือกตั้ง หากให้คำนวณเกณฑ์จำนวนราษฎรต่อสมาชิกหนึ่งคนในวันที่ประกาศพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งอาจมีปัญหาในทางปฏิบัติ

- การคำนวณเกณฑ์จำนวนราษฎรต่อสมาชิกหนึ่งคนเป็นการประมาณเฉลี่ยหาจำนวนราษฎรต่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหนึ่งคน เมื่อเป็นการประมาณก็ไม่มีความจำเป็นที่จำนวนราษฎรต้องตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด และควรใช้หลักฐานการทะเบียนราษฎรเพราะเป็นข้อมูลที่เป็นทางการ

- อัตราการเปลี่ยนแปลงประชากรของประเทศไทยตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๓๓ ถึง พ.ศ. ๒๕๕๖ มีอัตราการเปลี่ยนแปลงเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ ๐.๓ ซึ่งเป็นอัตราที่น้อยมาก จึงไม่ส่งผลอย่างมีนัยสำคัญกับการคำนวณเกณฑ์จำนวนราษฎรต่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหนึ่งคน

- การใช้หลักฐานการทะเบียนราษฎรที่ประกาศในที่สุดท้ายก่อนปีที่มีการเลือกตั้ง เป็นการป้องกันไม่ให้พรรคการเมืองใช้ประโยชน์จากการเคลื่อนย้ายประชากรด้วย

- พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ กำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศเขตเลือกตั้ง และเมื่อประกาศแล้วไม่ให้มีการเปลี่ยนแปลง เว้นแต่มีกรณีจำเป็นที่ต้องมีการเปลี่ยนแปลงเขตเลือกตั้ง ทั้งนี้ เพื่อไม่ให้เกิดประโยชน์แก่ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด

ประธานกรรมการกล่าวว่า ควรกำหนดมาตรการรองรับในกรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งไม่อาจดำเนินการได้แล้วเสร็จภายในกำหนดระยะเวลาตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งพ้นจากตำแหน่ง

- มีการแสดงความเห็นว่า กระบวนการจัดการเลือกตั้งมีกระบวนการร้องคัดค้านเรื่องการประกาศเขตเลือกตั้ง หากต้องทำในระยะเวลาที่จำกัดอาจจะกลายเป็นการใช้อำนาจเบ็ดเสร็จของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ดังนั้น ควรกำหนดให้มีระยะเวลาการร้องคัดค้านที่เหมาะสมจะก่อให้เกิดความเป็นธรรมมากขึ้น

ประธานกรรมการกล่าวว่า สิ่งที่ต้องทำความเข้าใจคือจำนวนประชากรในการคำนวณเขตเลือกตั้งกับจำนวนประชากรที่มีสิทธิเลือกตั้งเป็นคนละกลุ่ม และจำนวนประชากรในการคำนวณเขตเลือกตั้งไม่มีผลในการเพิ่มหรือลดจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เพียงแต่เป็นการกำหนดเขตเลือกตั้งและจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในเขตเลือกตั้งเท่านั้น

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๘๖ เป็นดังนี้

“มาตรา ๘๖ การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง ให้แต่ละเขตเลือกตั้งมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้เขตละหนึ่งคน

ผู้มีสิทธิเลือกตั้งมีสิทธิออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งผู้สมัครรับเลือกตั้งได้คนหนึ่งคนละหนึ่งเขตเลือกตั้งสหพื้นที่ตน หรือสหพรรคชนเผ่าเลือกตั้งโดยไม่เลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งตนผู้ใดในเขตเลือกตั้งนั้น หรือจะลงคะแนนไม่เลือกผู้ใดเลยก็ได้

การคำนวณเกณฑ์จำนวนราษฎรต่อสมาชิกหนึ่งคน ให้คำนวณจากจำนวนราษฎรทั้งประเทศตามหลักฐานการทะเบียนราษฎรที่ประกาศในที่สุดท้ายก่อนปีที่มีการเลือกตั้งเฉลี่ยด้วยจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสามร้อยห้าสิบคน

จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่แต่ละจังหวัดจะมีให้นำจำนวนราษฎรต่อสมาชิกหนึ่งคนที่คำนวณได้ตามวรรคสามมาเฉลี่ยจำนวนราษฎรในจังหวัดนั้น จังหวัดใดมีราษฎรไม่ถึงเกณฑ์จำนวนราษฎรต่อสมาชิกหนึ่งคนตามวรรคสาม ให้มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนั้นได้หนึ่งคน จังหวัดใดมีราษฎรเกินเกณฑ์จำนวนราษฎรต่อสมาชิกหนึ่งคน ให้มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนั้นเพิ่มขึ้นอีกหนึ่งคนทุกจำนวนราษฎรที่ถึงเกณฑ์จำนวนราษฎรต่อสมาชิกหนึ่งคน

เมื่อได้จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของแต่ละจังหวัดตามวรรคสี่แล้ว ถ้าจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรยังไม่ครบสามร้อยห้าสิบคน จังหวัดใดมีเศษที่เหลือจากการคำนวณตามวรรคสาม

มากที่สุด ให้จังหวัดนั้นมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเพิ่มขึ้นอีกหนึ่งคน และให้เพิ่มสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามวิธีการดังกล่าวแก่จังหวัดที่มีเศษที่เหลือจากการคำนวณตามวรรคสามในลำดับรองลงมาตามลำดับจนครบจำนวนสามร้อยห้าสิบคน

จังหวัดใดมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ไม่เกินหนึ่งคน ให้ถือเขตจังหวัดเป็นเขตเลือกตั้ง และจังหวัดใดมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้เกินหนึ่งคน ให้แบ่งเขตจังหวัดออกเป็นเขตเลือกตั้ง ซึ่งมีจำนวนเท่าจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พึงมี โดยจัดให้แต่ละเขตเลือกตั้งมีจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหนึ่งคน และในกรณีที่จังหวัดใดมีการแบ่งเขตเลือกตั้งมากกว่าหนึ่งเขต ต้องแบ่งพื้นที่ของเขตเลือกตั้งแต่ละเขตให้ติดต่อกัน และต้องให้จำนวนราษฎรในแต่ละเขตใกล้เคียงกัน

ให้ดำเนินการนับคะแนนที่หน่วยเลือกตั้ง และประกาศให้ประชาชนทราบ ณ ที่หน่วยเลือกตั้ง และให้ส่งผลการนับคะแนนของหน่วยเลือกตั้งนั้นไปรวมที่เขตเลือกตั้ง เพื่อหย่อนคะแนนลง แล้วให้ประกาศผลการนับรวมคะแนน โดย ในที่เปิดเผย ณ สถานที่แห่งใดแห่งหนึ่งแต่เพียงแห่งเดียวในเขตเลือกตั้งนั้น ตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด เว้นแต่เป็นกรณีที่มีเหตุจำเป็นเฉพาะในท้องที่หรือหน่วยเลือกตั้งใด คณะกรรมการการเลือกตั้งจะกำหนดให้นับคะแนน รวมผลการนับคะแนน และประกาศผลการนับคะแนนเป็นอย่างอื่นก็ได้ ทั้งนี้ ตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

เมื่อได้ผลสรุปคะแนนของเขตเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งโดยไม่รวมคะแนนเสียงเลือกตั้งที่ไม่เลือกผู้ใดเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และคะแนนเสียงเลือกตั้งที่ไม่สวमतหวนหวนได้ตามที่กฎหมายบัญญัติแล้ว ให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งที่ได้รับคะแนนสูงสุดของแต่ละเขตเลือกตั้งและมีคะแนนสูงกว่าคะแนนเสียงที่ไม่เลือกผู้ใดเป็นผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

มาตรา ๘๗

“มาตรา ๘๗ ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งต้องเป็นผู้ที่พรรคการเมืองส่งสมัครรับเลือกตั้ง และผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งจะสมัครรับเลือกตั้งเกินกว่าหนึ่งเขตมิได้

เมื่อมีการสมัครรับเลือกตั้งแล้ว ผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือพรรคการเมืองจะถอนการสมัครรับเลือกตั้งหรือเปลี่ยนแปลงผู้สมัครรับเลือกตั้งมิได้”

ประเด็นการพิจารณา

ประธานกรรมการกล่าวว่า รัฐธรรมนูญฉบับก่อนๆ มีความมุ่งหมายให้พรรคการเมืองมีความเข้มแข็งโดยได้กำหนดให้พรรคการเมืองต้องส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งมีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และได้กำหนดหลักการตามความในวรรคสอง เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการจ้างผู้สมัครรับเลือกตั้งถอนการสมัครรับเลือกตั้งซึ่งจะส่งผลกระทบต่อพรรคการเมืองได้ แต่ร่างรัฐธรรมนูญนี้ไม่ได้กำหนดให้พรรคการเมืองต้องส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งมีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเช่นเดียวกับรัฐธรรมนูญฉบับก่อนๆ จึงเสนอให้ตัดความในวรรคสองออก

นายธนวัฒน์ สังข์ทอง เลขานุการกรรมการ คนที่สอง เสนอให้ที่ประชุมพิจารณาถึงกรณีที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งเสียชีวิตก่อนวันเลือกตั้ง

นายอชีพ จารุจินดา กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการร่างบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ
ชี้แจงว่า หลักการที่บัญญัติในวรรคสองได้ถูกกำหนดมาตั้งแต่รัฐธรรมนูญ ๒๕๓๔ เป็นต้นมา

ที่ประชุมแสดงความเห็น ดังนี้

- คณะกรรมการการเลือกตั้งจะตรวจสอบคุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกตั้งทันทีหลังจากที่ผู้สมัคร
รับเลือกตั้งได้ลงสมัครรับเลือกตั้งกับเจ้าหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

- การกำหนดให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือพรรคการเมืองสามารถถอนการสมัครรับเลือกตั้ง อาจทำให้
เกิดปัญหาได้ แต่ควรกำหนดให้มีการเปลี่ยนแปลงผู้สมัครรับเลือกตั้งได้ในกรณีที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งเสียชีวิต
นอกจากนี้ ควรกำหนดห้ามไม่ให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งและ
ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อเป็นบุคคลเดียวกันด้วย

- วิธีการจัดการคะแนนเสียงของประชาชนที่ลงคะแนนเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งที่เสียชีวิตก่อนวัน
เลือกตั้งเป็นอย่างไร

- หากเกิดกรณีที่ประชาชนลงคะแนนเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งที่เสียชีวิตก่อนวันเลือกตั้ง จะนำ
คะแนนเลือกตั้งของประชาชนที่เลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งที่เสียชีวิตไปคำนวณคะแนนหาผู้สมัครรับเลือกตั้ง
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อต่อไปหรือไม่

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๘๗ เป็นดังนี้

“มาตรา ๘๗ ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งต้องเป็นผู้ที่พรรค
การเมืองส่งสมัครรับเลือกตั้ง และผู้สมัครรับเลือกตั้งทั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งจะสมัครรับเลือกตั้งเกินกว่าหนึ่ง
เขตมิได้

เมื่อมีการสมัครรับเลือกตั้งแล้ว ผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือพรรคการเมืองจะถอนการ สมัครรับเลือกตั้ง
หรือเปลี่ยนแปลงผู้สมัครรับเลือกตั้งมิได้ เว้นแต่เป็นกรณีผู้สมัครตาย และยังอยู่ในระหว่างการสมัครรับ
เลือกตั้ง พรรคการเมืองนั้นจะส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งคนใหม่ ภายในกำหนดเวลารับสมัครก็ได้”

ที่ประชุมแสดงความเห็น ดังนี้

- พรรคการเมืองควรมีเสรีภาพในการส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งในระหว่างระยะเวลาก่อนปิดการรับ
สมัครได้อย่างเต็มที่

- การกำหนดให้พรรคการเมืองสามารถเปลี่ยนตัวผู้สมัครรับเลือกตั้ง อาจทำให้เกิดปัญหาในการ
ต่อรองเพื่อลงสมัครรับเลือกตั้งและอาจทำให้เกิดการทุจริตการเลือกตั้งได้

นายปกรณ์ นิลประพันธ์ เลขาธิการกรรมการ คนที่หนึ่ง ชี้แจงว่า คณะกรรมการได้มีการกำหนด
คุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกตั้งที่ต้องมีความสัมพันธ์หรืออยู่ในพื้นที่ที่ลงสมัครตามระยะเวลาที่กำหนดไว้
ซึ่งทำให้พรรคการเมืองจะเปลี่ยนแปลงตัวผู้สมัครรับเลือกตั้งน้อยลง เนื่องจากต้องคำนึงถึงเรื่องฐานคะแนน
และความนิยมของผู้สมัครรับเลือกตั้งประกอบด้วย

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง เลขาธิการกรรมการ คนที่สอง ชี้แจงว่า ควรพิจารณากรณีที่อาจมีการจ้าง
ให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งถอนการสมัครรับเลือกตั้งด้วย

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมความในวรรคสอง เป็นดังนี้ “เมื่อมีการสมัครรับเลือกตั้งแล้ว
ผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือพรรคการเมืองจะถอนการสมัครรับเลือกตั้งหรือเปลี่ยนแปลงผู้สมัครรับเลือกตั้งมิได้
เฉพาะกรณีผู้สมัครตายหรือขาดคุณสมบัติ และยังอยู่ในระหว่างการสมัครรับเลือกตั้ง”

ที่ประชุมแสดงความเห็น ดังนี้

- ร่างมาตรา ๘๘ ได้กำหนดให้สมาชิกพรรคการเมืองเป็นผู้ลั่นกรອງการส่งสมาชิกลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรด้วย ซึ่งจะทำให้พรรคการเมืองเปลี่ยนแปลงตัวผู้สมัครรับเลือกตั้งได้ยากขึ้น

- ความในวรรคสองที่มีการแก้ไขเพิ่มเติมควรเพิ่ม ความว่า “และยังอยู่ในระหว่างการสมัครรับเลือกตั้ง” เพื่อให้มีความชัดเจนมากขึ้น

- ควรพิจารณาเกี่ยวกับการจัดการคะแนนเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้งที่เสียชีวิตหรือขาดคุณสมบัติ ภายหลังจากการปิดการรับสมัครด้วย

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมความในวรรคสอง เป็นดังนี้ “เมื่อมีการสมัครรับเลือกตั้งแล้ว ผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือพรรคการเมืองจะถอนการสมัครรับเลือกตั้งหรือเปลี่ยนแปลงผู้สมัครรับเลือกตั้งมิได้ เฉพาะกรณีผู้สมัครตายหรือขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามและเป็นกรณีที่เกิดขึ้นก่อนวันปิดรับสมัครรับเลือกตั้ง”

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๘๗ เป็นดังนี้

“มาตรา ๘๗ ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งต้องเป็นผู้ที่พรรคการเมืองส่งสมัครรับเลือกตั้ง และผู้สมัครรับเลือกตั้งทั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งและผู้สมัครรับเลือกตั้งเกินกว่าหนึ่งเขตมิได้

เมื่อมีการสมัครรับเลือกตั้งแล้ว ผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือพรรคการเมืองจะถอนการสมัครรับเลือกตั้งหรือเปลี่ยนแปลงผู้สมัครรับเลือกตั้งมิได้ เฉพาะกรณีผู้สมัครตายหรือขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามและเป็นกรณีที่เกิดขึ้นก่อนวันปิดรับสมัครรับเลือกตั้ง”

มาตรา ๘๘

“มาตรา ๘๘ พรรคการเมืองที่จะส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งได้ต้องจัดตั้งและดำเนินการตามหลักเกณฑ์ที่บัญญัติในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง

การคัดเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งของพรรคการเมืองต้องคำนึงถึงความซื่อสัตย์สุจริต คุณธรรมและจริยธรรมของผู้สมัครรับเลือกตั้ง โอกาสที่เท่าเทียมกันระหว่างหญิงชาย และต้องให้สมาชิกพรรคการเมืองมีส่วนร่วมกลั่นกรองผู้สมัครรับเลือกตั้งของพรรคการเมืองนั้นด้วย

พรรคการเมืองต้องรับผิดชอบการโฆษณาหาเสียงและการใช้จ่ายเงินในการเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้งให้เป็นไปตามกฎหมาย

พรรคการเมืองที่มีส่วนรู้เห็นหรือไม่ระงับยับยั้งการกระทำความผิดอันเป็นการทุจริตในการเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้ง อาจถูกเพิกถอนสิทธิการส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งที่มีการทุจริตนั้น ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ”

ประเด็นการพิจารณา

นายอัคร จารุจินดา กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการร่างบทบัญญัติรัฐธรรมนูญชี้แจงว่า ที่ประชุมรื้อการพิจารณาร่างมาตรานี้ในประเด็นควรจะคงความในร่างมาตรานี้ไว้ หรือให้ตัดร่างมาตรานี้ออก และให้นำหลักการของร่างมาตรานี้ไปบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง

ประธานกรรมการเสนอให้ตัดร่างมาตรา ๘๘ ออก และให้นำหลักการของร่างมาตรานี้ไปบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติตัดร่างมาตรา ๘๘ ออกทั้งมาตรา

มาตรา ๘๙

“มาตรา ๘๙ ในการเลือกตั้งทั่วไป ให้พรรคการเมืองที่ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งแจ้งรายชื่อบุคคลที่พรรคการเมืองนั้นมีมติว่าจะเสนอให้สภาผู้แทนราษฎรพิจารณาแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรี ต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งภายในวันสมัครรับเลือกตั้ง และให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศรายชื่อบุคคลดังกล่าวให้ประชาชนทราบทั่วไป”

ประเด็นการพิจารณา

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง เลขานุการกรรมการ คนที่สอง ชี้แจงว่า รายชื่อบุคคลที่พรรคการเมืองมีมติว่าจะเสนอให้สภาผู้แทนราษฎรพิจารณาแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีนั้น ที่ประชุมมีความเห็นว่าพรรคการเมืองควรเสนอรายชื่อบุคคลเพื่อให้สภาผู้แทนราษฎรพิจารณาแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีจำนวน ๓-๕ รายชื่อ

ที่ประชุมสอบถามและแสดงความเห็น ดังนี้

- ควรกำหนดให้พรรคการเมืองสามารถเสนอรายชื่อบุคคลเพื่อให้สภาผู้แทนราษฎรพิจารณาแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีได้จำนวน ๓ รายชื่อ ซึ่งเป็นจำนวนที่เหมาะสม

- พรรคการเมืองหรือคณะกรรมการการเลือกตั้ง เป็นผู้ที่มีหน้าที่ในการตรวจสอบคุณสมบัติของบุคคลที่ถูกเสนอชื่อเพื่อให้สภาผู้แทนราษฎรพิจารณาแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรี

ประธานกรรมการกล่าวว่า พรรคการเมืองสามารถประกาศรายชื่อบุคคลที่จะมาเป็นนายกรัฐมนตรีได้อย่างอิสระ แต่ในขั้นตอนการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรเพื่อแต่งตั้งนายกรัฐมนตรีนั้น พรรคการเมืองต้องเสนอรายชื่อบุคคลที่มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามที่กำหนดไว้

นายอัษฎพร จารุจินดา กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการร่างบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า ร่างมาตรา ๙๐ ได้กำหนดให้พรรคการเมืองต้องเสนอรายชื่อบุคคลที่มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามลักษณะเดียวกับรัฐมนตรีเพื่อให้สภาผู้แทนราษฎรพิจารณาแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรี

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า ร่างมาตรานี้เป็นการบังคับให้พรรคการเมืองมีหน้าที่ต้องเสนอรายชื่อบุคคลให้สภาผู้แทนราษฎรพิจารณาแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรี หรือไม่

- ความในร่างมาตรา ๘๙ ที่ได้กำหนดให้สภาผู้แทนราษฎรให้ความเห็นชอบบุคคลซึ่งสมควรได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรี อาจมีเนื้อหาที่ขัดกับร่างมาตรา ๑๖๑ เนื่องจากร่างมาตรา ๑๖๑ กำหนดให้สภาผู้แทนราษฎรพิจารณาให้ความเห็นชอบบุคคลซึ่งสมควรได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีส่วนการแต่งตั้งนายกรัฐมนตรีเป็นพระราชอำนาจขององค์พระมหากษัตริย์ตามที่บัญญัติไว้ในร่างมาตรา ๑๖๐

- ควรกำหนดให้การเสนอรายชื่อบุคคลที่จะเป็นนายกรัฐมนตรี ต้องมีเสียงสนับสนุนในสภาผู้แทนราษฎรไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรด้วย

- หากพรรคการเมืองไม่เสนอรายชื่อบุคคลต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งแล้ว ตามร่างมาตรานี้พรรคการเมืองนั้นจะสามารถเสนอชื่อบุคคลให้สภาผู้แทนราษฎรพิจารณาให้ความเห็นชอบได้หรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า ร่างมาตราชี้ไม่ได้เป็นการบังคับให้พรรคการเมืองต้องเสนอรายชื่อให้สภาผู้แทนราษฎรพิจารณาแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรี โดยขึ้นอยู่กับมติของพรรคการเมืองแต่ละพรรคว่าจะเสนอรายชื่อให้สภาผู้แทนราษฎรพิจารณาแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีหรือไม่ ส่วนกรณีที่พรรคการเมืองใดไม่เสนอรายชื่อบุคคลต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง พรรคการเมืองนั้นก็ยังสามารถเสนอรายชื่อบุคคลอื่นของพรรคร่วมรัฐบาลให้สภาผู้แทนราษฎรพิจารณาแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีได้เช่นกัน ดังนั้น เสนอให้แก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๘๙ เป็นดังนี้

“มาตรา ๘๙ ในการเลือกตั้งทั่วไป ให้พรรคการเมืองที่ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งแจ้งรายชื่อบุคคลที่พรรคการเมืองนั้นมีมติว่าจะเสนอให้สภาผู้แทนราษฎรพิจารณาให้ความเห็นชอบเพื่อแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรี ไม่เกินสามชื่อ โดยส่งรายชื่อต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง ภายใน ก่อนวันปิดการรับสมัครเลือกตั้ง และให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศรายชื่อบุคคลดังกล่าวให้ประชาชนทราบ ทั่วไป

พรรคการเมืองจะไม่เสนอรายชื่อบุคคลตามวรรคหนึ่งก็ได้”

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๘๙ เป็นดังนี้

“มาตรา ๘๙ ในการเลือกตั้งทั่วไป ให้พรรคการเมืองที่ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งแจ้งรายชื่อบุคคลที่พรรคการเมืองนั้นมีมติว่าจะเสนอให้สภาผู้แทนราษฎรพิจารณาให้ความเห็นชอบเพื่อแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรี ไม่เกินสามชื่อ โดยส่งรายชื่อต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง ภายใน ก่อนวันปิดการรับสมัครเลือกตั้ง และให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศรายชื่อบุคคลดังกล่าวให้ประชาชนทราบ ทั่วไป

พรรคการเมืองจะไม่เสนอรายชื่อบุคคลตามวรรคหนึ่งก็ได้”

มาตรา ๙๐

“มาตรา ๙๐ บุคคลที่พรรคการเมืองจะเสนอให้สภาผู้แทนราษฎรพิจารณาแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีตามมาตรา ๘๙ ต้อง

(๑) ยินยอมเป็นหนังสือให้พรรคการเมืองเสนอชื่อ

(๒) เป็นผู้มีความประพฤติดีและไม่มีลักษณะต้องห้ามที่จะเป็นรัฐมนตรีตามมาตรา ๑๖๒

การยินยอมตาม (๑) ถ้ายินยอมเกินหนึ่งพรรคการเมือง ให้การยินยอมนั้นเป็นโมฆะ ”

ประเด็นการพิจารณา

ที่ประชุมสอบถามและแสดงความเห็น ดังนี้

- ควรแก้ไขความ (๒) โดยกำหนดว่า บุคคลใดที่ยินยอมให้พรรคการเมืองเสนอชื่อตนเองเกินกว่าหนึ่งพรรคการเมืองแล้ว ให้ถือว่าไม่มีการเสนอชื่อบุคคลนั้นเป็นนายกรัฐมนตรี

- กรณีการเสนอรายชื่อบุคคลที่เป็นข้าราชการ จะถือว่าบุคคลที่ถูกเสนอชื่อขาดคุณสมบัติด้วยหรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า บุคคลที่เป็นข้าราชการต้องลาออกจากราชการเสียก่อน จึงจะสามารถเสนอรายชื่อบุคคลนั้นได้ ดังนั้น เสนอแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๙๐ เป็นดังนี้

“มาตรา ๙๐ การเสนอชื่อบุคคลที่พรรคการเมืองเสนอให้สภาผู้แทนราษฎรพิจารณาแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีตามมาตรา ๘๙ ต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ ดังต่อไปนี้

(๑) ต้องมีหนังสือยินยอมเป็นหนังสือให้พรรคการเมืองของบุคคลที่ถูกเสนอชื่อโดยมีรายละเอียดตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

(๒) ผู้ถูกเสนอชื่อต้องเป็นผู้มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามที่จะเป็นรัฐมนตรีตามมาตรา ๑๖๒ และไม่เคยทำหนังสือยินยอมให้พรรคการเมืองอื่นในการเลือกตั้งคราวนั้น

บทวิชนของบท (๑) ทั่วชนของบทหนึ่งพรรคการเมือง ให้ทั่วชนของบทนั้นเป็นโงงการเสนอ
ชื่อบุคคลใดที่มีได้ปฏิบัติตามวรรคหนึ่ง ให้ถือว่าไม่มีการเสนอชื่อบุคคลนั้น ”

- มีการมการแสดงความเห็นว่า ความว่า “ถูกเสนอชื่อ” ในวรรคหนึ่งและวรรคสองควรแก้ไขเพิ่มเติมเป็นว่า “ได้รับการเสนอชื่อ”

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมความในวรรคหนึ่ง (๑) และ (๒) เป็นดังนี้

“(๑) ต้องมีหนังสือยินยอมเป็นหนังสือให้พรรคการเมืองของบุคคลที่ได้รับการเสนอชื่อโดยมี
รายละเอียดตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด”

“(๒) ผู้ได้รับการเสนอชื่อต้องเป็นผู้มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามที่จะเป็นรัฐมนตรีตามมาตรา ๑๖๒ และไม่เคยทำหนังสือยินยอมให้พรรคการเมืองอื่นในการเลือกตั้งคราวนั้น”

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมิตแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๙๐ เป็นดังนี้

“มาตรา ๙๐ การเสนอชื่อบุคคลที่พรรคการเมืองเสนอให้สภาคณะราษฎรพิจารณแต่งตั้ง
เป็นนายกรัฐมนตรีตามมาตรา ๘๙ ต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ ดังต่อไปนี้

(๑) ต้องมีหนังสือยินยอมเป็นหนังสือให้พรรคการเมืองของบุคคลที่ได้รับการเสนอชื่อโดยมี
รายละเอียดตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

(๒) ผู้ได้รับการเสนอชื่อต้องเป็นผู้มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามที่จะเป็นรัฐมนตรีตามมาตรา ๑๖๒ และไม่เคยทำหนังสือยินยอมให้พรรคการเมืองอื่นในการเลือกตั้งคราวนั้น

บทวิชนของบท (๑) ทั่วชนของบทหนึ่งพรรคการเมือง ให้ทั่วชนของบทนั้นเป็นโงงการเสนอ
ชื่อบุคคลใดที่มีได้ปฏิบัติตามวรรคหนึ่ง ให้ถือว่าไม่มีการเสนอชื่อบุคคลนั้น ”

มาตรา ๙๑

“มาตรา ๙๑ พรรคการเมืองที่จะส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อได้ ต้องเป็นพรรคการเมือง
 ที่ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง

ให้จัดทำบัญชีรายชื่อผู้สมัครพรรคการเมืองละหนึ่งบัญชี และผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อ
 ของพรรคการเมืองต้องไม่ซ้ำกับผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองอื่น และไม่ซ้ำกับ
 รายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง

การจัดทำบัญชีรายชื่อตามวรรคสอง ต้องคำนึงถึงผู้สมัครรับเลือกตั้งจากภูมิภาคต่าง ๆ อย่างเป็นธรรม
 โอกาสและสัดส่วนที่เหมาะสมระหว่างหญิงชาย และการมีส่วนร่วมของสมาชิกพรรคการเมือง ”

ประเด็นการพิจารณา

ประธานกรรมการกล่าวว่า ควรกำหนดห้ามไม่ให้ กกด. กำหนดหมายเลขผู้สมัครรับเลือกตั้งให้กับ
 พรรคการเมืองเป็นหมายเลขเดียวกันทั้งประเทศ เนื่องจากอาจทำให้เกิดการซื้อเสียงได้ง่าย ดังนั้น เสนอให้
 แก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๙๑ เป็นดังนี้

“มาตรา ๙๑ พรรคการเมืองที่ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อได้ ต้องเป็นพรรค
 ที่แบ่งเขตเลือกตั้งแล้ว ให้มีสิทธิส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งบัญชีรายชื่อได้

การส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อ ให้สภานิติบัญญัติของรัฐสภาผู้แทนราษฎรพิจารณา พรรคหนึ่งบัญชี เสนอโดยผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อของแต่ละพรรคการเมือง ต้องไม่ซ้ำกับ ผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองอื่น และ ไม่ซ้ำกับรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง

การจัดทำบัญชีรายชื่อตามวรรคสอง ต้องให้สมาชิกของพรรคการเมืองมีส่วนร่วมในการพิจารณา ด้วย โดยต้องคำนึงถึงผู้สมัครรับเลือกตั้งจากภูมิภาคต่าง ๆ อย่างเป็นธรรม โอบอ้อมและสัดส่วนที่เหมาะสม ความเท่าเทียมกันระหว่างหญิงและชาย และที่พึงประสงค์ของสมาชิกพรรคการเมือง ”

ที่ประชุมสอบถามและแสดงความเห็น ดังนี้

- ไม่ควรกำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งในแต่ละเขตเลือกตั้งเป็นผู้กำหนดหมายเลขให้กับผู้สมัครรับเลือกตั้ง ซึ่งจะป้องกันไม่ให้พรรคการเมืองใช้หมายเลขผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นหมายเลขเดียวกันทั้งประเทศ และควรกำหนดไว้ในกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญให้ชัดเจน

ประธานกรรมการสอบถามว่า พรรคการเมืองต้องส่งบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรให้แก่คณะกรรมการการเลือกตั้งเมื่อใด

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ ชี้แจงว่า พรรคการเมืองต้องส่งบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรให้แก่คณะกรรมการการเลือกตั้งพร้อมกับใบสมัครรับเลือกตั้งโดยมาตรา ๔๒ ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ ได้กำหนดให้การสมัครรับเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อ ให้หัวหน้าพรรคการเมืองหรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากหัวหน้าพรรคการเมือง ยื่นบัญชีรายชื่อผู้สมัครที่พรรคการเมืองจัดทำขึ้นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง

นายธนวัฒน์ สังข์ทอง เลขานุการกรรมการ คนที่สอง ชี้แจงว่า รัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ จะรับสมัครผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อก่อน เพื่อจับสลากหมายเลขผู้สมัครให้เป็นหมายเลขเดียวกัน จากนั้นจึงรับสมัครผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งภายหลัง

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ กำหนดให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งมีหมายเลขเดียวกันกับหมายเลขผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองที่ผู้สมัครนั้นสังกัด แต่หากไม่ต้องการให้มีหมายเลขเดียวกัน ก็ไม่จำเป็นต้องบัญญัติเรื่องดังกล่าวไว้ในกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ

ประธานกรรมการกล่าวว่า การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามร่างรัฐธรรมนูญ คณะกรรมการกำหนดให้มีบัตรเลือกตั้งใบเดียว ดังนั้น หมายเลขผู้สมัครจึงมีเฉพาะผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งเท่านั้น

- มีกรรมการสอบถามว่า การกำหนดให้พรรคการเมืองต้องส่งบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรให้แก่คณะกรรมการการเลือกตั้งก่อนวันปิดการรับสมัครเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มีปัญหาการนับระยะเวลาหรือไม่

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ ชี้แจงว่า ในการรับสมัครเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจะมีประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้งระบุวันและเวลาในการส่งบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้ง

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรให้แก่คณะกรรมการการเลือกตั้งไว้อย่างชัดเจน จึงไม่มีปัญหาเรื่องการนับระยะเวลาในการส่งบัญชีรายชื่อแต่อย่างใด

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๙๑ เป็นดังนี้

“มาตรา ๙๑ พรรคการเมืองที่ส่งใบสมัครรับเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อได้ตั้งสมาชิกพรรคการเมืองที่แบ่งเขตเลือกตั้งแล้ว ให้มีสิทธิส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งบัญชีรายชื่อได้

การส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อ ให้สภานิติบัญญัติของรัฐสภาพิจารณาว่าพรรคการเมืองจัดทำพรรคละหนึ่งบัญชี เสนอโดยผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อของแต่ละพรรคการเมืองต้องไม่ซ้ำกับผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองอื่นกัน และไม่ซ้ำกับรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง

การจัดทำบัญชีรายชื่อตามวรรคสอง ต้องให้สมาชิกของพรรคการเมืองมีส่วนร่วมในการพิจารณาด้วย โดยต้องคำนึงถึงผู้สมัครรับเลือกตั้งจากภูมิภาคต่าง ๆ ชายและหญิง โสภะและสันติสุข และผู้สมัครที่มีความเท่าเทียมกันระหว่างหญิงและชาย เสนอพรรคการเมืองที่ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อ

มาตรา ๙๒

“มาตรา ๙๒ การคำนวณหาสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ ให้ดำเนินการ ดังต่อไปนี้

(๑) นำคะแนนรวมทั้งประเทศที่พรรคการเมืองทุกพรรคได้รับจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งหารด้วยหารย่อยอันเป็นจำนวนสมาชิกทั้งหมดของสภาผู้แทนราษฎร

(๒) นำผลลัพธ์ตาม (๑) ไปหารจำนวนคะแนนรวมทั้งประเทศของพรรคการเมืองแต่ละพรรคจำนวนที่ได้รับให้ถือเป็นจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พรรคการเมืองนั้นจะมีได้

(๓) นำจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พรรคการเมืองจะมีได้ ลบด้วยจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งทั้งหมดที่พรรคการเมืองนั้นได้รับเลือกตั้ง ผลลัพธ์คือจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อที่พรรคการเมืองจะได้รับ

(๔) ถ้าพรรคการเมืองใดมีผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งเท่ากับหรือสูงกว่าจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พรรคการเมืองนั้นจะมีได้ ให้พรรคการเมืองนั้นมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามจำนวนที่ได้รับจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง และไม่มีสิทธิได้รับการจัดสรรสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ และให้นำจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อทั้งหมดไปจัดสรรให้แก่พรรคการเมืองที่มีจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งต่ำกว่าจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พรรคการเมืองนั้นได้รับเลือกตั้งตามอัตราส่วน

(๕) เมื่อได้จำนวนผู้ได้รับเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อของแต่ละพรรคการเมืองแล้ว ให้ผู้สมัครตามลำดับหมายเลขในบัญชีของพรรคการเมืองนั้น เป็นผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

การนับคะแนน หลักเกณฑ์และวิธีการคำนวณ การคิดอัตราส่วน และการประกาศผลการเลือกตั้งให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร”

ประเด็นการพิจารณา

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๙๒ เป็นดังนี้

“มาตรา ๙๒ การคำนวณหาสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของแต่ละพรรคการเมือง ให้ดำเนินการตามหลักเกณฑ์ ดังต่อไปนี้

(๑) นำคะแนนรวมทั้งประเทศที่พรรคการเมืองทุกพรรคได้รับจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งหารด้วยห้าร้อยอันเป็นจำนวนสมาชิกทั้งหมดของสภาผู้แทนราษฎร

(๒) นำผลลัพธ์ตาม (๑) ไปหารจำนวนคะแนนรวมทั้งประเทศของพรรคการเมืองแต่ละพรรคที่ได้รับจากการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งทุกเขต จำนวนที่ได้รับให้ถือเป็นจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พรรคการเมืองนั้นจะพึงมีได้

(๓) นำจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พรรคการเมืองจะพึงมีได้ ลบด้วยจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งทั้งหมดที่พรรคการเมืองนั้นได้รับเลือกตั้งในทุกเขตเลือกตั้ง ผลลัพธ์คือจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อที่พรรคการเมืองนั้นจะได้รับ

(๔) ถ้าพรรคการเมืองใดมีผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งเท่ากับหรือสูงกว่าจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พรรคการเมืองนั้นจะพึงมีได้ตาม (๒) ให้พรรคการเมืองนั้นมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามจำนวนที่ได้รับจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง และไม่มีสิทธิได้รับการจัดสรรสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ และให้นำจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อทั้งหมดไปจัดสรรให้แก่พรรคการเมืองที่มีจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งต่ำกว่าจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พรรคการเมืองนั้นได้รับเลือกตั้งจะพึงมีตาม (๒) ตามอัตราส่วนแต่ต้องไม่มีผลให้พรรคการเมืองใดดังกล่าวมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเกินจำนวนที่จะพึงมีตาม (๒)

(๕) เมื่อได้จำนวนผู้ได้รับเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อของแต่ละพรรคการเมืองแล้ว ให้ผู้สมัครตามลำดับหมายเลขในบัญชีรายชื่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองนั้นเป็นผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

การนับคะแนน หลักเกณฑ์และวิธีการคำนวณ การคิดอัตราส่วน และการประกาศผลการเลือกตั้งให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร”

ที่ประชุมแสดงความเห็นดังนี้

- ความใน (๔) ความว่า “แต่ต้องไม่มีผลให้พรรคการเมืองใดดังกล่าวมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเกินจำนวนที่จะพึงมีตาม (๒)” ควรนำไปบัญญัติไว้ใน (๓) จะเหมาะสมมากกว่า เนื่องจากการที่พรรคการเมืองจะมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเกินจำนวนที่จะพึงมี (overhang) จะเกิดขึ้นในกรณีตามความใน (๓) เท่านั้น

ประธานกรรมการกล่าวว่า การบัญญัติความว่า “แต่ต้องไม่มีผลให้พรรคการเมืองใดดังกล่าวมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเกินจำนวนที่จะพึงมีตาม (๒)” ใน (๔) มีความเหมาะสมแล้ว เนื่องจากการให้นำจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อทั้งหมดไปจัดสรรให้แก่พรรคการเมืองที่มีจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งต่ำกว่าจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พรรคการเมืองนั้นได้รับเลือกตั้ง อาจทำให้พรรคการเมืองมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเกินจำนวนที่จะพึงมีได้ (overhang)

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า กรณีผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตายหรือขาดคุณสมบัติในการสมัครรับเลือกตั้งภายหลังจากที่ปิดรับสมัครแล้ว คะแนนที่มีผู้ลงให้แก่บุคคลดังกล่าวต้องไม่เสียไป เนื่องจากต้องนำคะแนนไปรวมเพื่อคิดคำนวณคะแนนให้แก่พรรคการเมืองด้วย ดังนั้น ควรบัญญัติเรื่องดังกล่าวให้ชัดเจนไว้ในรัฐธรรมนูญด้วย

- กรณีที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งตายลงภายหลังปิดรับสมัครรับเลือกตั้ง แต่ก่อนหรือในวันเลือกตั้ง ควรให้พรรคการเมืองส่งรายชื่อผู้สมัครคนใหม่แทนที่ได้ แต่กรณีผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรขาดคุณสมบัติในการสมัครรับเลือกตั้ง เป็นหน้าที่ของ

ผู้สมัครและพรรคการเมืองต้องตรวจสอบคุณสมบัติให้ชัดเจนก่อนสมัครรับเลือกตั้ง แม้ภายหลังปิดรับสมัครรับเลือกตั้ง หากปรากฏว่าผู้สมัครดังกล่าวขาดคุณสมบัติในการสมัครรับเลือกตั้งก็ไม่ควรให้พรรคการเมืองส่งรายชื่อผู้สมัครรายอื่นแทนที่ได้

- การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในปัจจุบัน หากผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งตายหรือขาดคุณสมบัติภายหลังปิดรับสมัครรับเลือกตั้ง แต่ก่อนหรือในวันเลือกตั้ง และมีการลงคะแนนเสียงให้กับคนที่ตายหรือขาดคุณสมบัติดังกล่าวถือว่าเป็นบัตรเสีย เนื่องจากเดิมเป็นการกาบัตรเลือกตั้งแยกกันระหว่างสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งและแบบบัญชีรายชื่อ จึงไม่มีผลต่อการนับคะแนนแต่อย่างใด แต่ร่างรัฐธรรมนูญของคณะกรรมการกำหนดให้กาบัตรเลือกตั้งบัตรเดียว ดังนั้นคะแนนเสียงที่มีการลงคะแนนให้กับผู้สมัครรับเลือกตั้งที่ตายหรือขาดคุณสมบัติภายหลังปิดรับสมัครรับเลือกตั้ง แต่ก่อนหรือในวันเลือกตั้ง จึงยังมีผลต่อการคำนวณคะแนนเพื่อกำหนดจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรให้แก่แต่ละพรรคการเมือง

ประธานกรรมการกล่าวว่า เพื่อป้องกันปัญหาการคำนวณคะแนนเสียงกรณีผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งตายลงภายหลังปิดรับสมัครรับเลือกตั้ง แต่ก่อนหรือในวันเลือกตั้ง ดังนั้น เสนอให้เพิ่มความเข้มงวดของร่างมาตรา ๙๒ ความว่า “ในกรณีที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งผู้ใดตายภายหลังวันปิดรับสมัครรับเลือกตั้ง แต่ก่อนหรือในวันเลือกตั้งให้นำคะแนนที่มีผู้ลงคะแนนให้มาคำนวณตาม (๑) และ (๒) ด้วย”

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๙๒ เป็นดังนี้

“มาตรา ๙๒ การคำนวณหาสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของแต่ละพรรคการเมือง ให้ดำเนินการตามหลักเกณฑ์ ดังต่อไปนี้

(๑) นำคะแนนรวมทั้งประเทศที่พรรคการเมืองทุกพรรคได้รับจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งหารด้วยหาร้อยอันเป็นจำนวนสมาชิกทั้งหมดของสภาผู้แทนราษฎร

(๒) นำผลลัพธ์ตาม (๑) ไปหารจำนวนคะแนนรวมทั้งประเทศของพรรคการเมืองแต่ละพรรคที่ได้รับจากการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งทุกเขต จำนวนที่ได้รับให้ถือเป็นจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พรรคการเมืองนั้นจะพึงมีได้

(๓) นำจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พรรคการเมืองจะพึงมีได้ ลบด้วยจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งทั้งหมดที่พรรคการเมืองนั้นได้รับเลือกตั้งในทุกเขตเลือกตั้ง ผลลัพธ์คือจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อที่พรรคการเมืองนั้นจะได้รับ

(๔) ถ้าพรรคการเมืองใดมีผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งเท่ากับหรือสูงกว่าจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พรรคการเมืองนั้นจะพึงมีได้ตาม (๒) ให้พรรคการเมืองนั้นมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามจำนวนที่ได้รับจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง และไม่มีสิทธิได้รับการจัดสรรสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ และให้นำจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อทั้งหมดไปจัดสรรให้แก่พรรคการเมืองที่มีจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งต่ำกว่าจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พรรคการเมืองนั้นได้รับเลือกตั้งจะพึงมีตาม (๒) ตามอัตราส่วน แต่ต้องไม่มีผลให้พรรคการเมืองใดดังกล่าวมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเกินจำนวนที่จะพึงมีตาม (๒)

ในกรณีที่มิได้ผลตามวิธีเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้ดำเนินการต่อไปตามวรรค ๕๒ เพื่อประโยชน์แห่งการนี้ ทบอรรถกำหนดชนส่วนชนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อซึ่งพรรคที่พรรคผลตามวิธีเลือกตั้งตามวรรคห้าให้พรรคการเมืองได้ได้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ สดส ให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองนั้นในลำดับท้ายตามลำดับพัน สดสตามหนึ่ง แต่ไม่กระทบยติสทรวัดที่ผู้ันได้ทำไปแล้ว

พรรคเลือกตั้งใหม่ตามวรรคหนึ่ง ทบอรรถชอชตามวรรคสอง ทบอรรถชอชตามวรรคสาม และพรรค พันสทตตามหนึ่งตามวรรคสี่ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ใน พรราชบัญญัติประชตชรัฐธรรมนูญว่าด้วยทบอรรถเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร”

๒. เพิ่มเติมความเป็นร่างมาตรา ๙๓/๑ ดังนี้

“มาตรา ๙๓/๑ ในการเลือกตั้งทั่วไป ถ้ามีการประกาศผลการเลือกตั้ง โดยยังมีการเลือกตั้งไม่แล้วเสร็จ ในบางเขตเลือกตั้ง การคำนวณจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พรรคการเมืองจะพึงมีตามมาตรา ๙๒ (๒) ให้หักจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามสัดส่วนที่ยังมีการเลือกตั้งไม่แล้วเสร็จก่อน ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทน ราษฎร

ในกรณีที่ผลการเลือกตั้งทั้งหมด เป็นผลให้จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของ พรรคการเมืองใดลดลง ให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองนั้นในลำดับท้าย ตามลำดับพันจากตำแหน่ง แต่ไม่กระทบยติสทรวัดที่ผู้ันได้ทำไปแล้ว ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร”

มาตรา ๙๔

“มาตรา ๙๔ การประกาศผลการเลือกตั้งต้องกระทำภายในสามสิบวันนับแต่วันเลือกตั้ง เว้นแต่มี การเลือกตั้งใหม่ในระหว่างสามสิบวันนับจากวันเลือกตั้ง และคณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่าผลการ เลือกตั้งใหม่อาจทำให้การคำนวณสัดส่วนคะแนนของพรรคการเมืองเปลี่ยนแปลงไป จะเลื่อนการประกาศ ผลการเลือกตั้งออกไปก่อนก็ได้ แต่ต้องไม่เกินสิบห้าวันนับจากวันที่มีการเลือกตั้งใหม่

ในกรณีที่การเลือกตั้งใหม่ยังไม่แล้วเสร็จ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งคำนวณจำนวนผู้มีสิทธิ เลือกตั้งของแต่ละเขตแต่ละเขตที่ยังเลือกตั้งไม่แล้วเสร็จ แล้วคำนวณว่าเป็นอัตราส่วนร้อยละเท่าใดของจำนวน ผู้มาใช้สิทธิลงคะแนนเลือกตั้ง และให้กันจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อไว้ตามอัตราส่วน ร้อยละที่คำนวณได้ดังกล่าว

การเลื่อนการประกาศผลการเลือกตั้งตามวรรคหนึ่ง การคำนวณและการกันจำนวน สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อตามวรรคสอง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่ บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร”

ประเด็นการพิจารณา

ประธานกรรมการกล่าวว่า กรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งต้องคำนวณจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ของเขตเลือกตั้งแต่ละเขตที่ยังเลือกตั้งไม่แล้วเสร็จว่าเป็นอัตราส่วนร้อยละเท่าใดของจำนวนผู้มาใช้ สิทธิลงคะแนนเลือกตั้ง และได้กันจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อไว้ตามอัตราส่วน ร้อยละ ที่คำนวณได้ตามความในวรรคสองของร่างมาตรา ๙๔ จะเกิดขึ้นต่อเมื่อการเลือกตั้งใหม่ยังไม่แล้วเสร็จ ในบางเขตเลือกตั้ง และการเลือกตั้งนั้นใกล้จะได้จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรครบร้อยละ ๙๕ ของ

จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมดแล้ว แต่ตราบใดที่คณะกรรมการการเลือกตั้งยังไม่ประกาศผลการเลือกตั้ง ปัญหาตามความในวรรคสองของร่างมาตรา ๙๔ จะไม่เกิดขึ้น

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ ชี้แจงว่า ตามพระราชพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ กำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งต้องประกาศผลการเลือกตั้งภายในเจ็ดวันนับแต่วันเลือกตั้ง เว้นแต่มีการเลือกตั้งใหม่เพราะเหตุทุจริตเลือกตั้งหรือการเลือกตั้งไม่เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม

ประธานกรรมการกล่าวว่า ร่างรัฐธรรมนูญของคณะกรรมการไม่บังคับให้คณะกรรมการการเลือกตั้งต้องประกาศผลการเลือกตั้งภายในเจ็ดวันนับแต่วันเลือกตั้ง เนื่องจากต้องการให้คณะกรรมการการเลือกตั้งได้พิจารณาและตรวจสอบผลการเลือกตั้งอย่างรอบคอบ เพื่อให้การเลือกตั้งเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง เลขานุการกรรมการ คนที่สอง ชี้แจงว่า หากสามารถระบุจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้ชนะการเลือกตั้งได้ถึงจำนวนร้อยละเก้าสิบห้าของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมด ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศผลการเลือกตั้งเพื่อให้สามารถเรียกประชุมรัฐสภาครั้งแรกได้ อย่างไรก็ตาม กรณีที่บางเขตเลือกตั้งต้องจัดให้มีการเลือกตั้งใหม่และอาจมีผลกระทบต่อคะแนนเสียงที่ได้คำนวณไว้แล้วในการเลือกตั้งเดิม จึงควรคงความในวรรคสองของร่างมาตรา ๙๔ ไว้

ประธานกรรมการเสนอให้ตัดความในร่างมาตรา ๙๔ ออกทั้งมาตรา

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติตัดร่างมาตรา ๙๔ ออกทั้งมาตรา

มาตรา ๙๕

“มาตรา ๙๕ ภายในหนึ่งปีหลังจากวันเลือกตั้งซึ่งเป็นการเลือกตั้งทั่วไป กรณีที่ต้องมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งขึ้นใหม่ เพราะเหตุที่การเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งใดไม่สุจริตหรือเที่ยงธรรม ถ้าการเลือกตั้งใหม่มีผลทำให้การคำนวณสัดส่วนคะแนนของพรรคการเมืองเปลี่ยนแปลงไป ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งดำเนินการคำนวณสัดส่วนคะแนนของพรรคการเมืองตามมาตรา ๙๒ และประกาศผลการเลือกตั้งสำหรับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อใหม่”

ประเด็นการพิจารณา

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมความในร่างมาตรา ๙๕ เป็นดังนี้

“มาตรา ๙๕ ภายในหนึ่งปีหลังจากวันเลือกตั้งซึ่งเป็นการเลือกตั้งทั่วไป กรณีที่ถ้าต้องมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งใดขึ้นใหม่ เพราะเหตุที่การเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งใดนั้นไม่สุจริตหรือเที่ยงธรรม ถ้าพรรคเลือกตั้งใหม่มีผลทำให้การคำนวณจำนวนสัดส่วนคะแนนของพรรคการเมืองเปลี่ยนแปลงไป ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งดำเนินการคำนวณสัดส่วนคะแนนของพรรคการเมืองตามมาตรา ๙๒ และประกาศผลการเลือกตั้งสำหรับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อใหม่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พรรคการเมืองจะพึงมีตามมาตรา ๙๒ (๒) ใหม่ โดยยกเลิกคะแนนเสียงของพรรคการเมืองทุกพรรคจากเขตเลือกตั้งนั้น และใช้คะแนนที่ได้จากการเลือกตั้งครั้งใหม่มาคำนวณแทน และให้พรรคการเมืองได้รับจัดสรรสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อตามผลการคำนวณครั้งใหม่ และหากเป็นผลให้จำนวนสมาชิกแบบบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองใดมีจำนวนลดลง ให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองนั้นในลำดับท้ายตามลำดับพันจากตำแหน่ง

แต่ไม่กระทบกิจการใดที่ผู้ันั้นได้ทำไปแล้ว ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข ที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ที่ประชุมสอบถามและแสดงความเห็น ดังนี้

- เหตุใดจึงกำหนดระยะเวลาภายในหนึ่งปีหลังจากวันเลือกตั้ง ระยะเวลาดังกล่าวเป็นระยะเวลาที่เหมาะสมที่จะให้คณะกรรมการการเลือกตั้งสามารถควบคุมการเลือกตั้งให้สุจริตและเที่ยงธรรมได้หรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า ระยะเวลาภายในหนึ่งปีหลังจากวันเลือกตั้งเป็นระยะเวลาที่คณะกรรมการเลือกตั้งคาดว่าจะใช้ดำเนินการชี้ขาดการเลือกตั้งเรื่องร้องเรียนเพื่อให้การเลือกตั้งเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรมได้ โดยหากกำหนดระยะเวลาเกินหนึ่งปี การรวบรวมตรวจสอบพยานหลักฐานในการทุจริตเลือกตั้งจะกระทำได้ยาก และส่งผลเสียต่อการคำนวณคะแนนในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้

- มีกรรมการสอบถามว่า ถ้าเขตเลือกตั้งใดมีการเลือกตั้งที่ไม่สุจริตหรือเที่ยงธรรมต้องจัดให้มีการเลือกตั้งใหม่ และคะแนนที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือพรรคการเมืองได้รับทั้งหมดต้องถูกยกเลิก แม้จะไม่ได้มีส่วนในการกระทำทุจริตในการเลือกตั้งก็ตาม กรณีดังกล่าวเหมาะสมหรือไม่

นายธนาววัฒน์ สังข์ทอง เลขานุการกรรมการ คนที่สอง ชี้แจงว่า หากมีการทุจริตเลือกตั้งในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งจะต้องจัดให้มีการเลือกตั้งใหม่ โดยพรรคการเมืองต้องส่งรายชื่อผู้สมัครคนใหม่ ส่วนคะแนนที่ได้รับเดิมต้องถูกยกเลิก และต้องนำคะแนนจากการเลือกตั้งครั้งใหม่มาคำนวณเพื่อหาสัดส่วนจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่แต่ละพรรคการเมืองพึงมีต่อไป

ประธานกรรมการเสนอเพิ่มความเป็นวรรคสองของร่างมาตรา ๙๕ ความว่า “การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแทนตำแหน่งที่ว่างไม่ว่าด้วยเหตุใดภายหลังจากวันเลือกตั้งทั่วไปมิให้มีผลกระทบต่อการคำนวณสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่แต่ละพรรคจะพึงมีตามมาตรา ๙๒”

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๙๕ เป็นดังนี้

“มาตรา ๘๕ ภายในหนึ่งปีหลังจากวันเลือกตั้งซึ่งเป็นการเลือกตั้งทั่วไป กรณีที่ถ้าต้องมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งใดขึ้นใหม่ เพราะเหตุที่การเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งใดนั้นไม่สุจริตหรือเที่ยงธรรม ถ้าพรรคเลือกตั้งใหม่มีผลทำให้มีการคำนวณจำนวนสัดส่วนคะแนนของพรรคพรรคการเมืองเสียไป ให้คณะกรรมาธิการเลือกตั้งตั้งตัวแทนพรรคจำนวนสัดส่วนคะแนนของพรรคพรรคการเมืองตามบทที่ ๕๒ และประมวลผลพรรคเลือกตั้งสำหรับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อใหม่ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พรรคการเมืองจะพึงมีตามมาตรา ๘๒ (๒) ใหม่ โดยยกเลิกคะแนนเสียงของพรรคการเมืองทุกพรรคจากเขตเลือกตั้งนั้น และใช้คะแนนที่ได้จากการเลือกตั้งครั้งใหม่มาคำนวณแทน และให้พรรคการเมืองได้รับจัดสรรสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อตามผลการคำนวณครั้งใหม่ และหากเป็นผลให้จำนวนสมาชิกแบบบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองใดมีจำนวนลดลง ให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองนั้นในลำดับท้ายตามลำดับพันจากตำแหน่งแต่ไม่กระทบกิจการใดที่ผู้นั้นได้ทำไปแล้ว ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข ที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแทนตำแหน่งที่ว่างไม่ว่าด้วยเหตุใดภายหลังพ้นเวลาหนึ่งปี นับแต่วันเลือกตั้งทั่วไป มิให้มีผลกระทบต่อการคำนวณสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่แต่ละพรรคจะพึงมีตาม มาตรา ๙๒”

มาตรา ๙๖

“มาตรา ๙๖ บุคคลผู้มีคุณสมบัติดังต่อไปนี้ เป็นผู้มีสสิทธิเลือกตั้ง

(๑) มีสัญชาติไทย แต่บุคคลผู้มีสัญชาติไทยโดยการแปลงสัญชาติ ต้องได้สัญชาติไทยมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี

(๒) มีอายุไม่ต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์ในวันเลือกตั้ง

(๓) มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตเลือกตั้งมาแล้วเป็นเวลาไม่น้อยกว่าเก้าสิบวันนับถึงวันเลือกตั้ง

ผู้มีสิทธิเลือกตั้งซึ่งอยู่นอกเขตเลือกตั้งที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน หรือมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตเลือกตั้งเป็นเวลาไม่น้อยกว่าเก้าสิบวันนับถึงวันเลือกตั้ง หรือมีถิ่นที่อยู่นอกราชอาณาจักร ย่อมมีสิทธิออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้ง ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร”

ประเด็นการพิจารณา

ที่ประชุมสอบถามและแสดงความเห็น ดังนี้

- คุณสมบัติของผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตาม (๓) กรณีที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตเลือกตั้งน้อยกว่าเก้าสิบวันนั้น คณะกรรมการการเลือกตั้งจะมีแนวทางปฏิบัติอย่างไรเพื่อให้บุคคลดังกล่าวสามารถใช้สิทธิออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งได้

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ ชี้แจงว่า กรณีผู้มีสิทธิเลือกตั้งซึ่งมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตเลือกตั้งน้อยกว่าเก้าสิบวันนั้น คณะกรรมการได้ออกแบบไว้ในวรรคสองของร่างมาตรา ๙๖ โดยให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งปัจจุบันมาตรา ๙๖ ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ ได้กำหนดให้ผู้มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งติดต่อกันเป็นเวลาไม่น้อยกว่าเก้าสิบวันนับถึงวันเลือกตั้ง ให้มีสิทธิลงคะแนนเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านติดต่อกันครั้งสุดท้ายเป็นเวลาไม่น้อยกว่าเก้าสิบวัน

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า ผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่มีถิ่นที่อยู่นอกราชอาณาจักร และแจ้งความประสงค์ขอใช้สิทธิออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งนอกราชอาณาจักรในการเลือกตั้งครั้งหลังสุดก่อนที่ผู้นั้นจะย้ายถิ่นที่อยู่มาอยู่ในราชอาณาจักร ผู้นั้นจึงจะสามารถใช้สิทธิออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านได้ก็ต่อเมื่อมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตเลือกตั้งติดต่อกันเป็นเวลาไม่น้อยกว่าเก้าสิบวันนับถึงวันเลือกตั้ง

- การใช้สิทธิออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งล่วงหน้าสำหรับผู้มีสิทธิเลือกตั้งซึ่งอยู่นอกเขตเลือกตั้งที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน หรือมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตเลือกตั้งเป็นเวลาไม่น้อยกว่าเก้าสิบวันนับถึงวันเลือกตั้ง หรือมีถิ่นที่อยู่นอกราชอาณาจักรนั้น มีข้อเสนอจากพรรคการเมืองว่าควรยกเลิกการออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งล่วงหน้าเนื่องจากเป็นช่องทางที่ทำให้เกิดการทุจริตการเลือกตั้งได้

- ไม่เห็นด้วยกับการยกเลิกการใช้สิทธิออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งล่วงหน้า และการใช้สิทธิออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งนอกเขตเลือกตั้ง เนื่องจากการใช้สิทธิออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งล่วงหน้า และการใช้สิทธิออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งนอกเขตเลือกตั้งนั้นจะเป็นการอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนสำหรับผู้ที่ต้องไปทำงานนอกเขตเลือกตั้งที่ตนมีสิทธิเลือกตั้ง หรือจะต้องเดินทางไปนอกเขตเลือกตั้งที่ตนต้องไปใช้สิทธิลงคะแนนเลือกตั้ง หรือในวันเลือกตั้งไม่สามารถไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ณ เขตเลือกตั้งที่ตนมีสิทธิเลือกตั้งได้

ประธานกรรมการกล่าวว่า เรื่องการใช้สิทธิออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งล่วงหน้า และการใช้สิทธิออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งนอกเขตเลือกตั้งนั้น คณะกรรมการจะต้องกำหนดมาตรการเพื่อป้องกันมิให้มีการทุจริตการเลือกตั้ง เช่น กำหนดระยะเวลาให้ผู้ที่จะใช้สิทธิออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งล่วงหน้า หรือใช้สิทธิออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งนอกเขตเลือกตั้งจะต้องแจ้งความประสงค์ต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อขอลงทะเบียนใช้สิทธิออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งล่วงหน้า หรือใช้สิทธิออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งนอกเขตเลือกตั้งสำหรับการเลือกตั้งในแต่ละครั้งโดยต้องแจ้งก่อนวันเลือกตั้งไม่น้อยกว่าเก้าสิบวัน เป็นต้น

- มีการแสดงความคิดเห็นว่า เรื่องการใช้สิทธิออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งล่วงหน้าและการใช้สิทธิออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งนอกเขตเลือกตั้งนั้น คณะกรรมการควรออกแบบกระบวนการเพื่อให้ผู้ใช้สิทธิออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งล่วงหน้า หรือผู้ใช้สิทธิออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งนอกเขตเลือกตั้งจะต้องแจ้งความประสงค์ต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นครั้ง ๆ ไป ไม่ใช่จะต้องไปแจ้งเปลี่ยนแปลงยกเลิกการใช้สิทธิออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งล่วงหน้า หรือใช้สิทธิออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งนอกเขตเลือกตั้งก่อนจึงจะสามารถกลับไปใช้สิทธิออกเสียงลงคะแนนในวันเลือกตั้งหรือไปใช้สิทธิออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งที่ตนมีภูมิลำเนา

- เรื่องการใช้สิทธิออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งล่วงหน้า หรือการใช้สิทธิออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งนอกเขตเลือกตั้งนั้น เป็นการอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในการมีส่วนร่วมทางการเมืองตามวิถีทางระบอบประชาธิปไตยและเป็นมาตรการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้ง ควรกำหนดระยะเวลาในการให้ประชาชนที่ประสงค์จะใช้สิทธิเลือกตั้งล่วงหน้าได้ลงทะเบียนการใช้สิทธิเลือกตั้งล่วงหน้าต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งในระยะเวลาที่เหมาะสม

- การใช้สิทธิออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งนอกราชอาณาจักรนั้น มาตรา ๑๐๑ ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ ได้กำหนดให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งซึ่งมีถิ่นที่อยู่นอกราชอาณาจักรซึ่งขอใช้สิทธิลงคะแนนเลือกตั้ง ณ ประเทศที่ตนมีถิ่นที่อยู่ เมื่อผู้นั้นขอใช้สิทธิออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งนอกราชอาณาจักรแล้วให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งนั้นหมดสิทธิลงคะแนนเลือกตั้งในหน่วยเลือกตั้งที่ตนมีชื่ออยู่ในบัญชีผู้มีสิทธิเลือกตั้งของหน่วยเลือกตั้งนั้น เว้นแต่ผู้นั้นจะได้แจ้งเปลี่ยนแปลงตามเวลาที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด ซึ่งทำให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติกรณีที่ผู้นั้นย้ายภูมิลำเนากลับมาอยู่ในราชอาณาจักรแล้วแต่ไม่แจ้งเปลี่ยนแปลงเพื่อขอใช้สิทธิออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งในหน่วยเลือกตั้งที่ตนมีภูมิลำเนา ผู้นั้นก็จะไม่สามารถใช้สิทธิเลือกตั้งในราชอาณาจักร ณ หน่วยเลือกตั้งที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านได้ ดังนั้น การใช้สิทธิออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งนอกราชอาณาจักร จึงควรกำหนดให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงทะเบียนเพื่อขอใช้สิทธิออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งนอกราชอาณาจักรเป็นครั้ง ๆ ไป

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๙๖ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๙๗

“มาตรา ๙๗ บุคคลผู้มีลักษณะดังต่อไปนี้ในวันเลือกตั้ง เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้ง

(๑) เป็นภิกษุ สามเณร นักพรต หรือนักบวช

(๒) ถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง

(๓) ต้องคุมขังอยู่โดยหมายของศาลหรือโดยคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย

(๔) วิกลจริต หรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ”

ประเด็นการพิจารณา

ที่ประชุมสอบถามและแสดงความเห็นดังนี้

- กรณีถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งตาม (๒) หมายถึงการถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งโดยคำพิพากษาของศาลอันถึงที่สุดใช่หรือไม่ ซึ่งแตกต่างจากหลักการของร่างมาตรา ๙๙ (๔) ที่กำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรว่า จะต้องไม่เป็นผู้ที่อยู่ระหว่างถูกระงับสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง หรือถูกหรือเคยถูกเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งตามคำพิพากษาแม้คดีนั้นจะยังไม่ถึงที่สุด

- ความว่า “นักพรต หรือนักบวช” ใน (๑) สังคมไทยในปัจจุบันยังคงมีนักพรตหรือนักบวชหรือไม่ หากไม่มีแล้วก็ควรตัดความดังกล่าวออก

ประธานกรรมการกล่าวว่า การถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งตาม (๒) ที่จะถือว่าขาดคุณสมบัติและมีลักษณะต้องห้ามมิให้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนั้น ต้องเป็นกรณีที่ถูกละเมิดสิทธิเลือกตั้งโดยคำสั่งของคณะกรรมการการเลือกตั้ง หรือตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลก็ได้ ซึ่งจะแตกต่างกับกรณีการเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งซึ่งต้องมีคำพิพากษาของศาลให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง ดังนั้น เสนอแก้ไขเพิ่มเติมความใน (๒) เป็นดังนี้ “(๒) อยู่ในระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง”

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๙๗ เป็นดังนี้

“มาตรา ๙๗ บุคคลผู้มีลักษณะดังต่อไปนี้ในวันเลือกตั้ง เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้ง

(๑) เป็นภิกษุ สามเณร นักพรต หรือนักบวช

(๒) อยู่ในระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง

(๓) ต้องคุมขังอยู่โดยหมายของศาลหรือโดยคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย

(๔) วิกลจริต หรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ”

มาตรา ๙๘

“มาตรา ๙๘ บุคคลผู้มีคุณสมบัติดังต่อไปนี้ เป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

(๑) มีสัญชาติไทยโดยการเกิด

(๒) มีอายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบห้าปีบริบูรณ์ในวันเลือกตั้ง

(๓) เป็นสมาชิกพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งแต่เพียงพรรคการเมืองเดียวเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าเก้าสิบวันนับถึงวันเลือกตั้ง เว้นแต่ในกรณีที่มีการเลือกตั้งทั่วไป เพราะเหตุยิบสภาต้องเป็นสมาชิกพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งแต่เพียงพรรคเดียวเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าสามสิบวันนับถึงวันเลือกตั้ง

(๔) ผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง ต้องมีลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้ด้วย

(ก) มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในจังหวัดที่สมัครรับเลือกตั้งมาแล้วเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าห้าปีนับถึงวันสมัครรับเลือกตั้ง

(ข) เป็นบุคคลซึ่งเกิดในจังหวัดที่สมัครรับเลือกตั้ง

(ค) เคยศึกษาในสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในจังหวัดที่สมัครรับเลือกตั้งเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าห้าปีการศึกษา

(ง) เคยรับราชการหรือปฏิบัติหน้าที่ในหน่วยงานของรัฐ หรือเคยมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในจังหวัดที่สมัครรับเลือกตั้งแล้วแต่กรณี เป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าห้าปี”

ประเด็นการพิจารณา

ประธานกรรมการกล่าวว่า ความว่า “เว้นแต่ในกรณีที่มีการเลือกตั้งทั่วไป เพราะเหตุยบสภาต้องเป็นสมาชิกพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งแต่เพียงพรรคเดียวเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าสามสิบวันนับถึงวันเลือกตั้ง” ใน (๓) นั้น เป็นข้อยกเว้นกรณีที่มีการยุบสภาผู้แทนราษฎรให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งสามารถย้ายพรรคการเมืองที่ตนจะลงสมัครรับเลือกตั้งได้ ไม่เห็นด้วยกับการบัญญัติหลักการดังกล่าว

ที่ประชุมสอบถามแสดงความเห็น ดังนี้

- เรื่องคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกรณีที่สภาผู้แทนราษฎรถูกยุบนั้น รัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ ได้บัญญัติข้อยกเว้นเรื่องคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่จะต้องสังกัดพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งแต่เพียงพรรคเดียวเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าเก้าสิบวันนับถึงวันเลือกตั้ง หากเป็นกรณีที่สภาผู้แทนราษฎรถูกยุบและผู้สมัครรับเลือกตั้งที่ประสงค์จะย้ายพรรคการเมืองก็สามารถย้ายพรรคการเมืองได้แต่ต้องมีระยะเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าสามสิบวันนับถึงวันเลือกตั้งจึงจะมีสิทธิลงสมัครรับเลือกตั้งในนามของพรรคการเมืองที่ย้ายมาสังกัดใหม่ได้

- ความว่า “เว้นแต่ในกรณีที่มีการเลือกตั้งทั่วไป เพราะเหตุยบสภาต้องเป็นสมาชิกพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งแต่เพียงพรรคเดียวเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าสามสิบวันนับถึงวันเลือกตั้ง” ใน (๓) นั้น เป็นหลักการที่จะส่งเสริมให้มีการซื้อตัวสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเพื่อไปสังกัดพรรคการเมืองของตนหรือไม่

- เรื่องอายุของผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่กำหนดว่าจะต้องมีอายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบห้าปีบริบูรณ์ในวันเลือกตั้งนั้น ควรกำหนดอายุของผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรให้มากกว่ายี่สิบห้าปีบริบูรณ์ในวันเลือกตั้ง เนื่องจากวุฒิภาวะและประสบการณ์ของผู้มีอายุยี่สิบห้าปีนั้นอาจน้อยเกินไปสำหรับการปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งทางการเมือง

- คุณสมบัติของผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามร่างมาตรา ๙๘ นั้น ควรเพิ่มคุณสมบัติในเรื่องการเสียภาษีอากรของผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไว้ด้วยเพื่อเป็นการแสดงถึงความรับผิดชอบต่อสังคมของผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมความใน (๓) เป็นดังนี้ “เป็นสมาชิกพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งแต่เพียงพรรคการเมืองเดียวเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าเก้าสิบวันนับถึงวันเลือกตั้ง เว้นแต่ในกรณีที่มีการเลือกตั้งทั่วไป เพราะเหตุยบสภา ซึ่งเป็นสมาชิกพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งแต่เพียงพรรคเดียวเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าเก้าสิบวันให้ลดลงเหลือสามสิบวันนับถึงวันเลือกตั้ง” ส่วนเรื่องกำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเกี่ยวกับการแสดงเอกสารหลักฐานการเสียภาษีอากรนั้น อาจเป็นปัญหาอุปสรรคสำหรับประชาชน ผู้พิการ หรือภาคประชาสังคมที่ประสงค์จะลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเนื่องจากแหล่งเงินได้ของบุคคลดังกล่าวอาจมาจากการประกอบอาชีพเกษตรกรรม หรืออาชีพอื่นซึ่งไม่มีหน่วยงานภาครัฐใดออกหลักฐานรับรองรายได้เพื่อนำไปเสียภาษีอากร จึงไม่เห็นด้วย

กับการกำหนดเรื่องการเสียภาษีอากรไว้ในคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือตำแหน่งในทางการเมืองตำแหน่งอื่น ๆ

นายชาติชาย ณ เชียงใหม่ โฆษกกรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการประชาสัมพันธ์และสำรวจความคิดเห็นของประชาชน ชี้แจงว่า ผลสำรวจความคิดเห็นของประชาชนในเรื่องคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ประชาชนต้องการให้กำหนดเรื่องการเสียภาษีอากรไว้เป็นคุณสมบัติข้อหนึ่งของผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรด้วย เพื่อแสดงถึงความรับผิดชอบต่อสังคมของผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ประธานกรรมการกล่าวว่า เรื่องการเสียภาษีอากรสมควรกำหนดให้เป็นคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือไม่ นั้น เห็นควรรอการพิจารณาเรื่องดังกล่าวไว้ก่อนเนื่องจากเป็นเรื่องที่ต้องพิจารณาอย่างละเอียดรอบคอบ ส่วนเรื่องอายุของผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตาม (๒) ได้กำหนดว่าจะต้องมีอายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบห้าปีบริบูรณ์ในวันเลือกตั้งนั้น มีความเหมาะสมและเป็นคุณสมบัติที่มีหลักการเดียวกับในรัฐธรรมนูญ ๒๕๔๐ และรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ จึงไม่เห็นด้วยกับกำหนดอายุของผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรให้มากกว่ายี่สิบห้าปีบริบูรณ์ในวันเลือกตั้ง

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๙๘ เป็นดังนี้

“มาตรา ๙๘ บุคคลผู้มีคุณสมบัติดังต่อไปนี้ เป็นผู้ที่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

(๑) มีสัญชาติไทยโดยการเกิด

(๒) มีอายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบห้าปีบริบูรณ์ในวันเลือกตั้ง

(๓) เป็นสมาชิกพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งแต่เพียงพรรคการเมืองเดียวเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าเก้าสิบวันนับถึงวันเลือกตั้ง เว้นแต่ในกรณีที่มีการเลือกตั้งทั่วไป เพราะเหตุยุบสภา **ตั้งแต่วันยุบสภาหรือตั้งแต่วันเลือกตั้ง** หรือการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไป **ตั้งแต่วันเลือกตั้ง** และระยะเวลาเก้าสิบวันให้ลดลงเหลือสามสิบวัน **นับตั้งแต่วันเลือกตั้ง**

(๔) ผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง ต้องมีลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้ด้วย

(ก) มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในจังหวัดที่สมัครรับเลือกตั้งมาแล้วเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าห้าปีนับถึงวันสมัครรับเลือกตั้ง

(ข) เป็นบุคคลซึ่งเกิดในจังหวัดที่สมัครรับเลือกตั้ง

(ค) เคยศึกษาในสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในจังหวัดที่สมัครรับเลือกตั้งเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าห้าปีการศึกษา

(ง) เคยรับราชการหรือปฏิบัติหน้าที่ในหน่วยงานของรัฐ หรือเคยมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในจังหวัดที่สมัครรับเลือกตั้งแล้วแต่กรณี เป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าห้าปี”

มาตรา ๙๙

“มาตรา ๙๙ บุคคลผู้มีลักษณะดังต่อไปนี้ เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

(๑) ติดยาเสพติดให้โทษ

- (๒) เป็นบุคคลล้มละลายหรือเคยเป็นบุคคลล้มละลายทุจริต
- (๓) เป็นบุคคลผู้มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้งตามมาตรา ๙๗ (๑) (๒) หรือ (๔)
- (๔) อยู่ระหว่างถูกระงับสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง หรือถูกหรือเคยถูกเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งตามคำพิพากษาแม้คดีนั้นจะยังไม่ถึงที่สุด
- (๕) ต้องคำพิพากษาให้จำคุกและถูกคุมขังอยู่โดยหมายของศาล
- (๖) เคยได้รับโทษจำคุกโดยได้พ้นโทษมายังไม่ถึงสิบปีนับถึงวันเลือกตั้ง เว้นแต่ในความผิดอันได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ
- (๗) เคยถูกสั่งให้พ้นจากราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจเพราะทุจริตต่อหน้าที่ หรือถือว่ากระทำการทุจริตหรือประพฤติมิชอบในวงราชการ
- (๘) ต้องหรือเคยต้องคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินเพราะร่ำรวยผิดปกติหรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ
- (๙) ต้องหรือเคยต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุดว่ากระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม หรือกระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยความผิดของพนักงานในองค์การหรือหน่วยงานของรัฐ หรือกระทำความผิดฐานทุจริตหรือประพฤติมิชอบ
- (๑๐) ต้องหรือเคยต้องคำพิพากษาว่ากระทำการอันทำให้การเลือกตั้งไม่สุจริตหรือไม่เที่ยงธรรม
- (๑๑) ต้องหรือเคยต้องคำวินิจฉัยหรือคำพิพากษาของศาลรัฐธรรมนูญ ศาลฎีกา หรือศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ให้พ้นจากตำแหน่ง
- (๑๒) เป็นข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำนอกจากข้าราชการการเมือง
- (๑๓) เป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น
- (๑๔) เป็นสมาชิกวุฒิสภาหรือเคยเป็นสมาชิกวุฒิสภาและสมาชิกภาพสิ้นสุดลงแล้วยังไม่เกินสองปี
- (๑๕) เป็นพนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจหรือเป็นเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ
- (๑๖) เป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ หรือผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ
- (๑๗) อยู่ในระหว่างต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือถูกตัดสิทธิในการดำรงตำแหน่งทางการเมือง”

ประเด็นการพิจารณา

ที่ประชุมแสดงความเห็น ดังนี้

- ใน (๑๐) กรณีเป็นบุคคลซึ่งต้องหรือเคยต้องคำพิพากษาว่ากระทำการอันทำให้การเลือกตั้งไม่สุจริตหรือไม่เที่ยงธรรมนั้น ควรเพิ่มหลักการในกรณีเป็นบุคคลที่มีพฤติการณ์ในทางทุจริตการเลือกตั้งไว้ด้วย เนื่องจากศาลฎีกาได้มีคำพิพากษาเกี่ยวกับกรณีบุคคลผู้ต้องคำพิพากษาว่ากระทำการอันทำให้การเลือกตั้งไม่สุจริตหรือไม่เที่ยงธรรม แม้ผู้นั้นจะได้รับการล้างมลทินหรือนิรโทษกรรมแล้วก็ตามแต่ก็เป็นการได้รับการล้างมลทินหรือนิรโทษกรรมเฉพาะโทษเท่านั้น แต่พฤติกรรมการทุจริตการเลือกตั้งยังคงมีอยู่ตลอดไปไม่ได้รับประโยชน์จากการล้างมลทินหรือนิรโทษกรรมด้วย

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมความใน (๘) เป็นดังนี้ “ต้องหรือเป็นผู้เคยต้องคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอันถึงที่สุดให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินเพราะร่ำรวยผิดปกติหรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ” ส่วนความใน (๙) (๑๐) และ (๑๑) ซึ่งกำหนดลักษณะต้องห้ามของผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในกรณีที่เป็นผู้เคยต้องคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาล มอบหมายให้ฝ่ายเลขานุการ

คณะกรรมการไปปรับแก้ถ้อยคำใน (๙) (๑๐) และ (๑๑) ให้มีลักษณะเดียวกับใน (๘) ที่ได้แก้ไขเพิ่มเติมแล้ว และสอบถามว่ากฎหมายลักษณะปกครองท้องที่บัญญัติการกระทำความผิดของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในลักษณะใดบ้าง

นายปรณ นิลประพันธ์ เลขาธิการกรรมการ คนที่หนึ่ง ชี้แจงว่า กฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่ที่ได้กำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้ที่จะดำรงตำแหน่งกำนันและผู้ใหญ่บ้านว่าจะต้องไม่เป็นผู้เคยต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุดว่ากระทำความผิดเกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยป่าไม้ กฎหมายว่าด้วยป่าสงวนแห่งชาติ กฎหมายว่าด้วยการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า กฎหมายว่าด้วยอุทยานแห่งชาติ กฎหมายว่าด้วยศุลกากร กฎหมายว่าด้วยอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิงและสิ่งเทียมอาวุธปืนในฐานความผิดเกี่ยวกับอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน หรือวัตถุระเบิดที่นายทะเบียนไม่อาจออกใบอนุญาตให้ได้ กฎหมายว่าด้วยที่ดินในฐานความผิดเกี่ยวกับที่สาธารณประโยชน์ กฎหมายว่าด้วยยาเสพติด กฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้ง และกฎหมายว่าด้วยการพนันในฐานความผิดเป็นเจ้ามือ หรือเจ้าสำนัก

ประธานกรรมการกล่าวว่า เรื่องคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้ที่จะดำรงตำแหน่งกำนันหรือผู้ใหญ่บ้านซึ่งกำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่ หากมีการกระทำความผิดตามฐานความผิดที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่ถือผู้นั้นขาดคุณสมบัติตลอดชีวิต แม้จะมีกฎหมายล้างมลทินก็ตามก็ไม่สามารถล้างความผิดได้

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า ไม่เห็นด้วยกับการนำเรื่องคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้ที่จะดำรงตำแหน่งกำนัน หรือผู้ใหญ่บ้านมาเทียบเคียงกับการกำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนหรือตำแหน่งในทางการเมืองอื่น เนื่องจากบทบาท อำนาจหน้าที่แตกต่างกัน การทำหน้าที่ของกำนัน และผู้ใหญ่บ้านมีความใกล้ชิดกับประชาชนในพื้นที่มากกว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ดังนั้น โอกาสที่กำนัน หรือผู้ใหญ่บ้านจะกระทำความผิดตามกฎหมายที่จะทำให้ขาดคุณสมบัติในการดำรงตำแหน่งจึงมีมากกว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เช่น ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยป่าไม้ กฎหมายว่าด้วยป่าสงวนแห่งชาติ หรือกฎหมายว่าด้วยการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า เป็นต้น

- คุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้ที่จะดำรงตำแหน่งกำนันหรือผู้ใหญ่บ้านมีความสำคัญต่อการปฏิบัติหน้าที่ของกำนันและผู้ใหญ่บ้านในฐานะเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง กฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่จึงกำหนดห้ามไม่ให้มีการกระทำความผิดกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการทำหน้าที่ของฝ่ายปกครอง เช่น กฎหมายว่าด้วยป่าไม้ เป็นต้น ดังนั้น ควรนำคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้ที่จะดำรงตำแหน่งกำนันหรือผู้ใหญ่บ้านมาบัญญัติเป็นคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรด้วย

- ใน (๖) ได้บัญญัติหลักการเพื่อรองรับมิให้ผู้ที่เคยได้รับโทษจำคุกโดยได้พ้นโทษมายังไม่ถึงสิบปีนับถึงวันเลือกตั้งไม่ว่าจะกระทำความผิดกฎหมายใดเว้นแต่ในความผิดอันได้กระทำโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษก็ถือว่ามิใช่ลักษณะต้องห้ามมิให้ลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

- เรื่องคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้ที่จะดำรงตำแหน่งกำนันหรือผู้ใหญ่บ้าน ห้ามมิให้กระทำความผิดในกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการทำหน้าที่ของฝ่ายปกครอง เช่น กฎหมายว่าด้วยป่าไม้ กฎหมายว่าด้วยป่าสงวนแห่งชาติ กฎหมายว่าด้วยการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า กฎหมายว่าด้วยอุทยานแห่งชาติ เป็นต้น มีอัตราโทษไม่เหมาะสมที่จะนำมากำหนดเป็นคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

- ไม่เห็นด้วยกับการกำหนดระยะเวลาตาม (๖) เนื่องจากบุคคลที่จะเข้าสู่ตำแหน่งทางการเมือง จะต้องเป็นผู้ที่มีคุณธรรม มีความประพฤติดี และต้องไม่กระทำความผิดต่อกฎหมาย หากเป็นผู้ที่เคยกระทำความผิดกฎหมายและเคยได้รับโทษจำคุก เว้นแต่ในความผิดอันได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ ถือว่าผู้นั้นขาดคุณสมบัติและมีลักษณะต้องห้ามในการดำรงตำแหน่งทางการเมืองตลอดชีวิต

ประธานกรรมการกล่าวว่า เหตุผลที่กฎหมายได้กำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้ที่จะดำรงตำแหน่งกำนันหรือผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่ได้กำหนดห้ามมิให้กระทำความผิดต่อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ของฝ่ายปกครอง เนื่องจากกฎหมายที่กำหนดห้ามไว้นั้น อยู่ในอำนาจหน้าที่ของกำนัน และผู้ใหญ่บ้านในฐานะเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองที่จะต้องปกป้อง ดูแล รักษา หากไปกระทำความผิดก็จะหมดความน่าเชื่อถือที่จะมอบให้เป็นผู้ดูแล รักษาผลประโยชน์ของชาติต่อไป ถึงแม้จะมีการล้างมลทิน หรือนิรโทษกรรม หรือศาลมีคำพิพากษาให้รอลงอาญาก็ตาม ก็ไม่ควรได้รับการแต่งตั้งให้ทำหน้าที่เป็นกำนัน หรือผู้ใหญ่บ้านอีกต่อไป ดังนั้น ในการกำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ก็ควรนำกฎหมายบางฉบับที่กำหนดในคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้ที่จะดำรงตำแหน่งกำนันหรือผู้ใหญ่บ้านมาบัญญัติไว้ในคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรด้วย เช่น กฎหมายว่าด้วยป่าไม้ กฎหมายว่าด้วยป่าสงวนแห่งชาติ กฎหมายว่าด้วยการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า กฎหมายว่าด้วยอุทยานแห่งชาติ กฎหมายว่าด้วยการค้ามนุษย์ หรือความผิดอาญฐานฉ้อโกงประชาชน เป็นต้น

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า เรื่องการกำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามในส่วนความผิดเกี่ยวกับการเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ร่างรัฐธรรมนูญฉบับที่คณะกรรมการอยู่ระหว่างจัดทำมิได้แยกลักษณะของการกระทำความผิดเกี่ยวกับการเลือกตั้งว่ากรณีใดจึงจะมีผลให้ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามไว้เพียงชั่วคราว หรือถูกตัดสิทธิทางการเมืองตลอดชีวิต

ประธานกรรมการกล่าวว่า ในกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภาจะต้องกำหนดความผิดเกี่ยวกับการเลือกตั้งว่ากรณีใดบ้างจึงจะถือว่าถูกตัดสิทธิทางการเมืองการตลอดชีวิต ดังนั้น ในกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภาก็ควรกำหนดหลักการในลักษณะว่า หากเป็นการกระทำความผิดเกี่ยวกับการซื้อเสียงเลือกตั้งหรือการทุจริตการเลือกตั้ง เมื่อศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดแล้ว จึงจะถือว่าผู้นั้นถูกตัดสิทธิทางการเมืองการตลอดชีวิต หากเป็นการกระทำความผิดเล็กน้อยก่อนหรือระหว่างการเลือกตั้งให้เป็นอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่จะสั่งระงับการใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งไว้ชั่วคราว หรือเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งไว้ชั่วคราว ดังนั้น เสนอแก้ไขเพิ่มเติมความใน (๑๐) เป็นดังนี้ “ต้องหรือเคยต้องคำพิพากษาว่ากระทำการอันทำให้เป็นการทุจริตในการเลือกตั้ง ไม่สุจริตหรือไม่เที่ยงธรรม”

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า ใน (๖) ไม่เห็นด้วยกับการยกเว้นความผิดกรณีที่เป็นการกระทำความผิดลหุโทษ เนื่องจากบุคคลที่จะเข้ามาทำหน้าที่ในทางการเมืองควรเป็นบุคคลที่มีความประพฤติดี สังคมให้การยอมรับและต้องไม่เคยกระทำความผิดกฎหมายไม่ว่าจะมีโทษหนักหรือโทษเบาก็ตาม

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติรื้อการพิจารณาร่างมาตรา ๙๙

มาตรา ๑๐๐

“มาตรา ๑๐๐ อายุของสภาผู้แทนราษฎรมีกำหนดคราวละสี่ปีนับแต่วันเลือกตั้ง
 ในระหว่างอายุของสภาผู้แทนราษฎร จะมีการควบรวมพรรคการเมืองที่มีสมาชิกเป็น
 สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมิได้”

ประเด็นการพิจารณา

ประธานกรรมการกล่าวว่า หลักการของร่างมาตรา ๑๐๐ เป็นหลักการเดียวกับที่เคยบัญญัติใน
 รัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ ที่กำหนดห้ามมิให้มีการควบรวมพรรคการเมืองที่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในระหว่าง
 อายุของสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งเป็นมาตรการป้องกันไม่ให้พรรคการเมืองที่มีเงินทุนซื้อตัวสมาชิก
 สภาผู้แทนราษฎรโดยการควบรวมพรรคการเมืองที่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเพื่อหวังผลในทางการเมือง

นายอัคร จารุจินดา กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการร่างบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ
 ชี้แจงว่า รัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ ไม่ได้บัญญัติหลักการห้ามมิให้มีการควบรวมพรรคการเมืองที่มี
 สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในระหว่างอายุของสภาผู้แทนราษฎร จึงทำให้มีการควบรวมพรรคการเมือง
 ภายหลังมีการเลือกตั้งโดยพรรคการเมืองพรรคหนึ่งซื้อตัวสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและควบรวมกับ
 พรรคการเมืองขนาดเล็กเพื่อเพิ่มจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจนทำให้เกิดปัญหาเสียงข้างมากเด็ดขาด
 ในสภาผู้แทนราษฎรขึ้น รัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ จึงบัญญัติห้ามมิให้มีการควบรวมพรรคการเมืองที่มี
 สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในระหว่างอายุของสภาผู้แทนราษฎร

ประธานกรรมการสอบถามว่า กรณีพรรคการเมืองที่มีสมาชิกดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
 แล้วควบรวมกับพรรคการเมืองอื่นในระหว่างอายุของสภา มีบทกำหนดโทษอย่างไร

นายอัคร จารุจินดา กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการร่างบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ
 ชี้แจงว่า มาตรการที่ห้ามมิให้มีการควบรวมพรรคการเมืองที่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในระหว่างอายุ
 ของสภาผู้แทนราษฎรนั้น ไม่มีบทลงโทษพรรคการเมืองเพียงแต่บัญญัติไว้เป็นข้อห้ามในรัฐธรรมนูญ ซึ่งหาก
 มีการควบรวมพรรคการเมืองที่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในระหว่างอายุของสภาผู้แทนราษฎร
 นายทะเบียนพรรคการเมืองก็จะไม่รับจดทะเบียนการควบรวมพรรคการเมืองได้เนื่องจากขัดต่อรัฐธรรมนูญ

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๑๐๐ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๐๑

“มาตรา ๑๐๑ สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเริ่มตั้งแต่วันเลือกตั้ง”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๑๐๑ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๐๒

“มาตรา ๑๐๒ สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลง เมื่อ

(๑) ถึงคราวออกตามอายุของสภาผู้แทนราษฎร หรือมีการยุบสภาผู้แทนราษฎร

(๒) ตาย

(๓) ลาออก

(๔) ขาดคุณสมบัติตามมาตรา ๙๖

(๕) มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๙๗

(๖) กระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๑๑๔ หรือต้องห้ามตามมาตรา ๑๒๙ หรือมาตรา ๑๓๐

(๗) ลาออกจากพรรคการเมืองที่ตนเป็นสมาชิก

(๘) พรรคการเมืองที่ตนเป็นสมาชิกมีมติด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสามในสี่ของที่ประชุมร่วมของคณะกรรมการบริหารของพรรคการเมืองและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สังกัดพรรคการเมืองนั้น ให้พ้นจากการเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองที่ตนเป็นสมาชิก ในกรณีเช่นนี้ ให้ถือว่าสิ้นสุดสมาชิกภาพนับแต่วันที่ลาออกหรือพรรคการเมืองมีมติ เว้นแต่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้นั้นเข้าเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองอื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ลาออกหรือพรรคการเมืองมีมติ

(๙) ขาดจากการเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองในกรณีที่มีคำสั่งยุบพรรคการเมืองที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้นั้นเป็นสมาชิก และไม่อาจเข้าเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองอื่นได้ภายในหกสิบวันนับแต่วันที่คำสั่งยุบพรรคการเมือง ในกรณีเช่นนี้ให้ถือว่าสิ้นสุดสมาชิกภาพนับแต่วันถัดจากวันที่ครบกำหนดหกสิบวันนั้น

(๑๐) ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยให้พ้นจากตำแหน่ง หรือให้สมาชิกภาพของสมาชิกสิ้นสุดลงตามมาตรา ๘๒

(๑๑) ขาดประชุมเกินจำนวนหนึ่งในสี่ของจำนวนวันประชุมในสมัยประชุมที่มีกำหนดเวลาไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยยี่สิบวัน โดยไม่ได้รับอนุญาตจากประธานสภาผู้แทนราษฎร

(๑๒) ต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก แม้จะมีการรอการลงโทษ เว้นแต่เป็นการรอการลงโทษในความผิดอันได้กระทำโดยประมาท ความผิดลหุโทษ หรือความผิดฐานหมิ่นประมาท

(๑๓) ฝ่าฝืนประมวลจริยธรรมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอย่างร้ายแรง”

ประเด็นการพิจารณา

ประธานกรรมการเสนอแก้ไข (๘) เป็นดังนี้ “พรรคการเมืองที่ตนเป็นสมาชิกมีมติด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสามในสี่ของที่ประชุมร่วมของคณะกรรมการบริหารของพรรคการเมืองและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สังกัดพรรคการเมืองนั้น ให้พ้นจากการเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองที่ตนเป็นสมาชิก ในกรณีเช่นนี้ ให้ถือว่าสิ้นสุดสมาชิกภาพนับแต่วันที่ **สภาผู้แทนราษฎร** พรรคการเมืองมีมติ เว้นแต่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้นั้นเข้าเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองอื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ **สภาผู้แทนราษฎร** พรรคการเมืองมีมติ” เนื่องจากหากลาออกจะทำให้ขาดจากการเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองอยู่แล้ว โดยไม่ต้องใช้มติของพรรคการเมือง

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขร่างมาตรา ๑๐๒ เป็นดังนี้

“มาตรา ๑๐๒ สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลง เมื่อ

(๑) ถึงคราวออกตามอายุของสภาผู้แทนราษฎร หรือมีการยุบสภาผู้แทนราษฎร

(๒) ตาย

(๓) ลาออก

(๔) ขาดคุณสมบัติตามมาตรา ๙๖

(๕) มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๙๗

(๖) กระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๑๑๔ หรือต้องห้ามตามมาตรา ๑๒๙ หรือมาตรา ๑๓๐

(๗) ลาออกจากพรรคการเมืองที่ตนเป็นสมาชิก

(๘) พรรคการเมืองที่ตนเป็นสมาชิกมีมติด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสามในสี่ของที่ประชุมร่วมของคณะกรรมการบริหารของพรรคการเมืองและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สังกัดพรรคการเมืองนั้น ให้พ้นจากการเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองที่ตนเป็นสมาชิก ในกรณีเช่นนี้ ให้ถือว่าสิ้นสุดสมาชิกภาพนับแต่วันที่**๑๗๕๐๓** หรือพรรคการเมืองมีมติ เว้นแต่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้นั้นเข้าเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองอื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันที่**๑๗๕๐๓**หรือพรรคการเมืองมีมติ

(๙) ขาดจากการเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองในกรณีที่มีคำสั่งยุบพรรคการเมืองที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้นั้นเป็นสมาชิก และไม่อาจเข้าเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองอื่นได้ภายในหกสิบวันนับแต่วันที่คำสั่งยุบพรรคการเมือง ในกรณีเช่นนี้ให้ถือว่าสิ้นสุดสมาชิกภาพนับแต่วันถัดจากวันที่ครบกำหนดหกสิบวันนั้น

(๑๐) ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยให้พ้นจากตำแหน่ง หรือให้สมาชิกภาพของสมาชิกสิ้นสุดลงตามมาตรา ๘๒

(๑๑) ขาดประชุมเกินจำนวนหนึ่งในสี่ของจำนวนวันประชุมในสมัยประชุมที่มีกำหนดเวลาไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยยี่สิบวัน โดยไม่ได้รับอนุญาตจากประธานสภาผู้แทนราษฎร

(๑๒) ต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก แม้จะมีการรอกการลงโทษ เว้นแต่เป็นการรอกการลงโทษในความผิดอันได้กระทำโดยประมาท ความผิดลหุโทษ หรือความผิดฐานหมิ่นประมาท

(๑๓) ฝ่าฝืนประมวลจริยธรรมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอย่างร้ายแรง”

มาตรา ๑๐๓

“มาตรา ๑๐๓ เมื่ออายุของสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลง พระมหากษัตริย์จะได้ทรงตราพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใหม่เป็นการเลือกตั้งทั่วไป ซึ่งต้องกำหนดวันเลือกตั้งภายในสี่สิบห้าวันนับแต่วันที่สภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลง และวันเลือกตั้งนั้นต้องกำหนดเป็นวันเดียวกันทั่วราชอาณาจักร”

ประเด็นการพิจารณา

ประธานกรรมการเสนอตัดความว่า “ซึ่งต้องกำหนดวันเลือกตั้ง” ในวรรคหนึ่งออก และเพื่อให้คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้ประกาศกำหนดวันเลือกตั้งตามมาตรา ๑๐๓ จึงเสนอให้เพิ่มเติมความเป็นวรรคสอง ดังนี้ “การเลือกตั้งตามวรรคหนึ่งต้องเป็นวันเดียวกันทั่วราชอาณาจักรตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศในราชกิจจานุเบกษากำหนด”

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๑๐๓ เป็นดังนี้

“มาตรา ๑๐๓ เมื่ออายุของสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลง พระมหากษัตริย์จะได้ทรงตราพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใหม่เป็นการเลือกตั้งทั่วไป **ซึ่งต้องกำหนดวันเลือกตั้ง**ภายในสี่สิบห้าวันนับแต่วันที่สภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลง และวันเลือกตั้งนั้นต้องกำหนดเป็นวันเดียวกันทั่วราชอาณาจักร

การเลือกตั้งตามวรรคหนึ่งต้องเป็นวันเดียวกันทั่วราชอาณาจักรตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศในราชกิจจานุเบกษากำหนด”

มาตรา ๑๐๔

“มาตรา ๑๐๔ พระมหากษัตริย์ทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจที่จะยุบสภาผู้แทนราษฎรเพื่อให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใหม่

การยุบสภาผู้แทนราษฎรให้กระทำโดยพระราชกฤษฎีกา และให้กระทำได้เพียงครั้งเดียวในเหตุการณ์เดียวกัน

ภายในห้าวันนับแต่วันยุบสภาผู้แทนราษฎร ให้นายกรัฐมนตรีดำเนินการให้มีการตราพระราชกฤษฎีกากำหนดวันเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใหม่เป็นการเลือกตั้งทั่วไปโดยให้หารือกับคณะกรรมการการเลือกตั้งด้วย ในการนี้ กำหนดวันเลือกตั้งต้องไม่น้อยกว่าสี่สิบห้าวันแต่ไม่เกินหกสิบวันนับแต่วันที่มีการหารือดังกล่าว และวันเลือกตั้งนั้นต้องกำหนดเป็นวันเดียวกันทั่วราชอาณาจักร”

ประเด็นการพิจารณา

นายอชพร จารุจินดา กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการร่างบทบัญญัติรัฐธรรมนูญชี้แจงว่า แนวทางปฏิบัติตามที่บัญญัติในร่างมาตรานี้อาจจะต้องตราทั้งพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร และพระราชกฤษฎีกากำหนดวันเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ประธานกรรมการกล่าวว่า ควรตราเป็นพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎรเพียงฉบับเดียว โดยเสนอแก้ไขร่างมาตรา ๑๐๔ วรรคสาม เป็นดังนี้

“ภายในห้าวันนับแต่วันยุบสภาผู้แทนราษฎร ให้นายกรัฐมนตรีตราพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใหม่เป็นการเลือกตั้งทั่วไปโดยให้หารือกับคณะกรรมการการเลือกตั้งด้วย ในการนี้ กำหนดวันเลือกตั้งต้องไม่น้อยกว่าสี่สิบห้าวันแต่ไม่เกินหกสิบวันนับแต่วันที่มีการหารือดังกล่าว และวันเลือกตั้งนั้นต้องกำหนดเป็นวันเดียวกันทั่วราชอาณาจักร”

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๑๐๔ เป็นดังนี้

“มาตรา ๑๐๔ พระมหากษัตริย์ทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจที่จะยุบสภาผู้แทนราษฎรเพื่อให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใหม่

การยุบสภาผู้แทนราษฎรให้กระทำโดยพระราชกฤษฎีกา และให้กระทำได้เพียงครั้งเดียวในเหตุการณ์เดียวกัน

ภายในห้าวันนับแต่วันยุบสภาผู้แทนราษฎร ให้นายกรัฐมนตรีตราพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใหม่เป็นการเลือกตั้งทั่วไปโดยให้หารือกับคณะกรรมการการเลือกตั้งด้วย ในการนี้ กำหนดวันเลือกตั้งต้องไม่น้อยกว่าสี่สิบห้าวันแต่ไม่เกินหกสิบวันนับแต่วันที่มีการหารือดังกล่าว และวันเลือกตั้งนั้นต้องกำหนดเป็นวันเดียวกันทั่วราชอาณาจักร”

มาตรา ๑๐๕

“มาตรา ๑๐๕ ในกรณีที่มีเหตุใด ๆ ทำให้การลงคะแนนเลือกตั้งในหน่วยเลือกตั้งใดไม่สามารถกระทำในวันเดียวกันกับการเลือกตั้งในหน่วยเลือกตั้งอื่น ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนดวันลงคะแนนเลือกตั้งในหน่วยเลือกตั้งนั้นใหม่ หรือดำเนินการประการอื่นเพื่อให้มีการลงคะแนนเลือกตั้งได้

ในกรณีเช่นนี้จะเปิดเผยผลการนับคะแนนในเขตเลือกตั้งที่หน่วยเลือกตั้งนั้นตั้งอยู่ได้ต่อเมื่อได้มีการลงคะแนนในทุกหน่วยเลือกตั้งแล้ว ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ในกรณีที่มีเหตุใด ๆ ทำให้ไม่อาจดำเนินการเลือกตั้งได้โดยเรียบร้อยในวันที่กำหนดในพระราชบัญญัติการและคณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นสมควรเลื่อนการเลือกตั้งออกไป ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งเสนอต่อนายกรัฐมนตรีเพื่อดำเนินการให้มีการตราพระราชบัญญัติกำหนดวันเลือกตั้งขึ้นใหม่ ในกรณีเช่นนั้นให้นายกรัฐมนตรีดำเนินการตามข้อเสนอของคณะกรรมการการเลือกตั้งโดยเร็ว และมีให้นำระยะเวลาตามมาตรา ๑๐๓ และมาตรา ๑๐๔ มาใช้บังคับ”

ประเด็นการพิจารณา

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมความในร่างมาตรานี้เป็นดังนี้ “ในกรณีที่เมื่อใด ๆ ทำให้การลงคะแนนเลือกตั้งในหน่วยเลือกตั้งใดไม่สะดวกหรือการลงคะแนนเลือกตั้งในหน่วยเลือกตั้งอื่น ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนดวันเลือกตั้งขึ้นใหม่ หรือดำเนินการตามข้อเสนอของคณะกรรมการการเลือกตั้งโดยเร็ว และมีให้นำระยะเวลาตามมาตรา ๑๐๓ และมาตรา ๑๐๔ วรรคสอง คณะกรรมการการเลือกตั้งจะกำหนดวันเลือกตั้งใหม่ก็ได้ แต่ต้องจัดให้มีการเลือกตั้งภายในสามสิบวันนับแต่วันที่เหตุดังกล่าวสิ้นสุด

ในกรณีที่เมื่อใด ๆ ทำให้ไม่สะดวกในการเลือกตั้งใดโดยเรียบร้อยในวันที่กำหนดในพระราชบัญญัติการและคณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นสมควรเลื่อนการเลือกตั้งออกไป ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งเสนอต่อนายกรัฐมนตรีเพื่อดำเนินการให้มีการตราพระราชบัญญัติกำหนดวันเลือกตั้งขึ้นใหม่ในกรณีที่เมื่อใด ๆ ทำให้ไม่สะดวกในการเลือกตั้งใดโดยเรียบร้อย และมีให้นำระยะเวลาตามมาตรา ๑๐๓ และมาตรา ๑๐๔ วรรคสอง มาใช้บังคับ”

มีการแสดงความคิดเห็นว่า ความในมาตรานี้ควรนำไปกำหนดไว้ต่อจากความในมาตรา ๙๓/๑

ประธานกรรมการมอบหมายให้ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการพิจารณาว่าความในมาตรานี้ควรกำหนดไว้ในที่ใดในส่วนที่ ๒ สภาผู้แทนราษฎร จึงจะเหมาะสม

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๑๐๕ เป็นดังนี้

“มาตรา ๑๐๕ ในกรณีที่เมื่อใด ๆ ทำให้การลงคะแนนเลือกตั้งในหน่วยเลือกตั้งใดไม่สะดวกหรือการลงคะแนนเลือกตั้งในหน่วยเลือกตั้งอื่น ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนดวันเลือกตั้งขึ้นใหม่ หรือดำเนินการตามข้อเสนอของคณะกรรมการการเลือกตั้งโดยเร็ว และมีให้นำระยะเวลาตามมาตรา ๑๐๓ และมาตรา ๑๐๔ วรรคสอง มาใช้บังคับ”

(๑) ในกรณีที่เป็นการเป็นตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มาจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง ให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรขึ้นแทนตำแหน่งที่ว่างภายในสี่สิบห้าวันนับแต่วันที่ตำแหน่งนั้นว่างลง เว้นแต่อายุของสภาผู้แทนราษฎรจะเหลือไม่ถึงหนึ่งร้อยแปดสิบวัน โดยให้นำความมาตรา ๑๐๓ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

(๒) ในกรณีที่เป็นการเป็นตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรประกาศให้ผู้มีชื่ออยู่ในลำดับถัดไปในบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองนั้นเลื่อนขึ้นมาเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแทนตำแหน่งที่ว่าง โดยต้องประกาศในราชกิจจานุเบกษาภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ตำแหน่งนั้นว่างลง หากไม่มีรายชื่อเหลืออยู่ในบัญชีที่จะเลื่อนขึ้นมาแทนตำแหน่งที่ว่าง ให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อประกอบด้วยสมาชิกเท่าที่มีอยู่

สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้เข้ามาแทนตาม (๑) ให้เริ่มนับแต่วันเลือกตั้งแทนตำแหน่งที่ว่าง ส่วนสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้เข้ามาแทนตาม (๒) ให้เริ่มนับแต่วันถัดจากวันประกาศชื่อในราชกิจจานุเบกษา และให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้เข้ามาแทนตำแหน่งที่ว่างนั้น อยู่ในตำแหน่งได้เพียงเท่าอายุของสภาผู้แทนราษฎรที่เหลืออยู่

การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งแทนตำแหน่งที่ว่าง มิให้นำคะแนนมาคำนวณสัดส่วนคะแนนของพรรคการเมืองสำหรับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ”

มาตรา ๑๐๗

“มาตรา ๑๐๗ ภายหลังที่คณะรัฐมนตรีเข้าบริหารราชการแผ่นดินแล้ว พระมหากษัตริย์จะทรงแต่งตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้เป็นหัวหน้าพรรคการเมืองในสภาผู้แทนราษฎรที่มีจำนวนสมาชิกมากที่สุด และสมาชิกมิได้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรี ประธานสภาผู้แทนราษฎรหรือรองประธานสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร

ในกรณีที่พรรคการเมืองที่มีลักษณะตามวรรคหนึ่ง มีมากกว่าหนึ่งพรรคการเมือง ให้หัวหน้าพรรคการเมืองนั้นเลือกกันเองให้คนหนึ่งเป็นผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร ถ้าไม่อาจเลือกกันเองได้ ให้ใช้วิธีจับสลาก

ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการแต่งตั้งผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร

ผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎรย่อมพ้นจากตำแหน่งเมื่อขาดคุณสมบัติตามวรรคหนึ่ง และให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๑๗ วรรคสี่ มาใช้บังคับโดยอนุโลม ในกรณีเช่นนี้ พระมหากษัตริย์จะได้ทรงแต่งตั้งผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎรแทนตำแหน่งที่ว่าง”

ประเด็นการพิจารณา

นายธนวัฒน์ สัมชิตทอง เลขานุการกรรมการ คนที่สอง ชี้แจงว่า หลักการเรื่องการพ้นจากตำแหน่งประธานสภาผู้แทนราษฎร และรองประธานสภาผู้แทนราษฎร ตามร่างมาตรา ๑๑๗ วรรคสี่ จะพ้นเฉพาะตำแหน่งประธานสภาผู้แทนราษฎรหรือรองประธานสภาผู้แทนราษฎรเท่านั้น โดยผู้นั้นยังคงเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งหลักการดังกล่าวให้นำมาใช้ในการพ้นจากตำแหน่งของผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎรด้วย

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมความในวรรคสอง เป็นดังนี้ “ในกรณีที่พรรคการเมืองที่มี สัทธิชนตามวรรคหนึ่ง มีขบวนการพรรคการเมือง ให้หัวหน้าพรรคการเมืองนั้นเลือกตัวแทนให้ตน หนึ่งเป็นผู้ฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร ถ้าไม่ขอเลือกตัวแทนได้มีสมาชิกเท่ากัน ให้ใช้วิธีจับสลาก”

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๑๐๗ เป็นดังนี้

มาตรา ๑๐๗ ภายหลังที่คณะรัฐมนตรีเข้าบริหารราชการแผ่นดินแล้ว พระมหากษัตริย์จะทรง แต่งตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้เป็นหัวหน้าพรรคการเมืองในสภาผู้แทนราษฎรที่มีจำนวนสมาชิกมากที่สุด และสมาชิกมิได้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรี ประธานสภาผู้แทนราษฎรหรือรองประธานสภาผู้แทนราษฎร เป็นผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร

ในกรณีที่พรรคการเมืองที่มี สัทธิชนตามวรรคหนึ่ง มีขบวนการพรรคการเมือง ให้หัวหน้า พรรคการเมืองนั้นเลือกตัวแทนให้ตนหนึ่งเป็นผู้ฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร ถ้าไม่ขอเลือกตัวแทน ได้มีสมาชิกเท่ากัน ให้ใช้วิธีจับสลาก

ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการแต่งตั้งผู้นำฝ่ายค้านในสภา ผู้แทนราษฎร

ผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎรย่อมพ้นจากตำแหน่งเมื่อขาดคุณสมบัติตามวรรคหนึ่ง และให้นำ บทบัญญัติมาตรา ๑๑๗ วรรคสี่ มาใช้บังคับโดยอนุโลม ในกรณีเช่นนี้ พระมหากษัตริย์จะได้ทรงแต่งตั้งผู้นำ ฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎรแทนตำแหน่งที่ว่าง”

ระเบียบวาระที่ ๔ เรื่องอื่น ๆ

ที่ประชุมมีมติให้นัดประชุมคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญครั้งต่อไปในวันพฤหัสบดี ที่ ๑๔ มกราคม ๒๕๕๙ เวลา ๙.๐๐ นาฬิกา ณ โรงแรมเลควิว รีสอร์ท แอนด์ กอล์ฟคลับ ชะอำ จังหวัดเพชรบุรี

เมื่อประชุมเป็นเวลาพอสมควรแล้ว ประธานกรรมการได้กล่าวขอบคุณผู้เข้าร่วมประชุมและ กล่าวปิดการประชุม

เลิกประชุมเวลา ๑๘.๔๕ นาฬิกา

นางสาววรินทร์ทร ปณิธานธรรม

วิทยากรชำนาญการ

นายเฉลิมศักดิ์ ใจขำนิ

วิทยากรชำนาญการ

นายภาณุวัฒน์ เถียรชนา

วิทยากรชำนาญการ

นางสาวอัจฉรา สอนสมุทร

วิทยากรชำนาญการพิเศษ

นายสกนธ์ พรหมบุญตา

นิติกรชำนาญการ

นายณณพณ์ ฐลีจันทร์
นิติกรปฏิบัติการ
นายรัฐภูมิ คำศรี
นิติกรชำนาญการพิเศษ
ผู้จัดบันทึกการประชุม

นางสาวจินดารักษ์ แสงกาญจนวนิช
ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานบริการเอกสารอ้างอิง
สำนักกรรมาธิการ ๒
ผู้ตรวจทาน

เอกพล ยุทธนากรชัย/พิมพ์